

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologické etiky, sociální etiky a etického vzdělávání

Bakalářská práce

Násilí v rodinných vztazích

Vedoucí práce: Mgr. J. Šrajer, Dr. theol.

Autor práce: Ludmila Budařová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3

2006

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Andriela Budárová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jindřichu Šrajerovi, Dr. theol., za metodické vedení práce, za cenné rady a připomínky, rovněž za trpělivost, ochotu a čas, který mi věnoval.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 ČLOVĚK A VZTAHY.....	6
1.1 Kdo je to člověk?.....	6
1.1.1 Člověk jako osoba.....	7
1.1.2 Člověk jako osobnost.....	8
1.2 Potřeba vztahů.....	9
1.2.1 Rodinné vztahy.....	10
1.2.1.1 Mezigenerační vztahy.....	12
1.2.1.2 Partnerské vztahy.....	14
1.2.1.3 Vnější faktory.....	16
2 NÁSILÍ V RODINNÝCH VZTAZÍCH A JEHO PŘÍČINY.....	19
2.1 Násilí v rodině – domácí násilí.....	19
2.1.1 Násilí páchané na dětech.....	21
2.1.2 Násilí dětí vůči rodičům.....	22
2.1.3 Násilí vůči starším členům rodiny.....	23
2.1.4 Násilí mezi partnery.....	25
2.1.4.1 Násilí na mužích.....	25
2.1.4.2 Násilí na ženách.....	27
2.2 Příčiny násilí v rodinných vztazích.....	29
3 JAK ŘEŠIT DOMÁCÍ NÁSILÍ?.....	32
3.1 Prevence domácího násilí.....	32
3.2 Pomoc obětem domácího násilí.....	34
3.2.1 Pomáhající neziskové organizace.....	35
3.2.2 Pomoc policie v případech domácího násilí.....	36
3.2.3 Legislativní opatření.....	36
3.3 Uzdravovací proces.....	38
3.4 Odpuštění a smíření.....	39
ZÁVĚR.....	41
SEZNAM LITERATURY.....	42
ABSTRAKT.....	45
PŘÍLOHA.....	47

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila násilí v rodinných vztazích. Byla to pro mě jednoznačná volba, neboť mě tato problematika velmi zajímá. Zároveň jsem v nedávné době měla možnost sledovat v mém blízkém okolí příběh jedné zdánlivě šťastné rodiny. Nikdo v jejich okolí však netušil, co se děje za zavřenými dveřmi. Tento příběh skončil „šťastně“ odchodem matky a jejích dětí do azylového domu. Avšak ne vždy mají příběhy domácího násilí dobrý konec.

Většina autorů se shodne na tom, že domácí násilí je vědomá činnost, která začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti. K nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může dojít k napadení lidského života. Domácí násilí je také popřením toho, co znamená rodina. Relativizuje základní lidské hodnoty a ponižuje základní lidská práva. Dalším z velkých problémů je, že se odehrává za zavřenými dveřmi bytů, převážně beze svědků a bez důkazů. Cílem práce je zmapovat danou problematiku.

Práci jsem strukturovala do tří částí. V první části jsem se snažila objasnit podstatu samotného člověka, člověka jako osoby a osobnosti. Taktéž jsem se zaměřila na prozkoumání vztahů, které člověka během života provází, na jejich důležitost a význam. Druhá část popisuje samotné násilí páchané na dětech, starších členech rodiny, rovněž násilí dětí vůči rodičům a násilí v partnerských vztazích. Snažila jsem se také osvětlit možné příčiny, které vedou k násilnému chování a jednání. Ve třetí části jsem se zaměřila na řešení tohoto problému, na potřebnost kvalitních preventivních programů, důležitost pomáhajících neziskových organizací a také nutnost najít v sobě touhu po odpuštění a smíření se s druhými.

Při psaní práce jsem vycházela zejména z dostupné odborné literatury, internetových prezentací - především neziskových organizací věnujících se problematice domácího násilí a seriálových publikací zabývajících se rodinou a vztahy mezi lidmi.

V přílohové části jsou uvedeny hlavní neziskové organizace, které se zabývají pomocí obětem domácího násilí. Snažila jsem se je stručně charakterizovat a popsat služby, které svým klientům nabízejí.

1. ČLOVĚK A VZTAHY

Společenské změny posledních let a pluralismus životního stylu nám nabízejí rozmanité modely pojetí člověka. Základní otázkou však zůstává, kdo je vlastně člověk, jaké prostředí má kolem sebe vytvářet, jak má vypadat společnost, ke které patří, ze které vyrostl a ke které je odkázán. Může být chápán jako ten, kdo je nositel rolí a funkcí ve společnosti, jako ten, kdo trvale volí své možnosti a je konzumentem nabízeného zboží. Člověk tak není nikdy zcela uskutečněný, není dohotoven, jeho bytí je stále v procesu reálného stávání se osobou a osobností.

1.1. Kdo je to člověk?

Tázání se po člověku je základní otázkou člověka, který chce pochopit sám sebe. Jak píše Odehnal: „Člověk přichází k sobě samému a je sám sebou teprve, je-li tázající se a dějinný.“¹ Dějiny filozofie od řeckých počátků, přes židovsko-křesťanskou tradici až po současnost ukazují zápas o pochopení člověka a můžeme v nich najít spoustu jeho rozličných definic. Řecká tradice mluví o člověku jako o myslící bytosti a přírodovědecká vidí člověka jako vyvíjejícího se lidského tvora. Křesťanské pojetí spatřuje člověka jako Boží stvoření, podtrhující jedinečnost každé lidské bytosti, její nenahraditelnost, ojedinečnost a cenu a dále hlásá, že člověk je nezaměnitelné individuum, sociální a religiózní bytost odkázaná na Boha.²

Ve 20. století vznikaly pokusy o teorii, která by sjednotila rozmanité filozofické postoje a opírala by se o filozofickou argumentaci. Autoři těchto pokusů zdůrazňují, že člověk je otevřen trvale novým možnostem, že není pouze vázán na vnější prostředí jako jiní živočichové, a že je otevřen novým zkušenostem bez omezení. Jde o schopnost člověka být otevřený vůči světu. Dále poukazují na fyzickou nepřipravenost člověka žít v tomto světě oproti zvířecímu světu, ale to je v jeho pojetí důvodem, že člověk tvoří. Tvorba je náhražkou za tuto nevybavenost instinkty. Jen člověk je díky této nevybavenosti schopen vytvářet kulturní svět, je schopen měnit nejen své okolí, ve kterém žije, ale vlastně celý svět.³

¹ ODEHNAL, I. *Úvod do Filozofie člověka*, Brno: AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, 2002. s. 46.

² Srov. *Všers*. [online], [citace 2006-06.04] Dostupné na :
< www.vsers.cz/menu/org/kat/sv/vyzkum/antropologie.html >.

1.1.1 Člověk jako osoba

Osobu můžeme definovat jako: „Lidskou bytostnou jednotu těla a ducha jako individuální bytí sebou, jež se uskutečňuje vědomým vlastněním sebe a svobodným disponováním sebou.“⁴

V dějinách existovala celá řada definic osoby avšak východiskem všech definic je pojetí osoby jako subjektu základních lidských práv a s tím spojených povinností. Ústřední je při tom hledisko důstojnosti člověka, která má podle Tomáše Akvinského základ v rozumové svobodě, jež činí člověka obrazem Boha.⁵ „Mít důstojnost“ znamená, být účelem sám o sobě. Člověk nesmí být nikdy používán jen jako prostředek; musí být vždy zároveň uznáván jako účel.⁶

Člověk existuje sám o sobě jako jedinečné a neopakovatelné bytí, existuje jako Já, schopný tedy sebereflexe, sebepochopení, sebeovládání, sebenaplnění. Lidskou osobu nedefinují pouze inteligence, vědomí a svoboda, ale je to osoba, která na základě své svébytné existence stojí za inteligentními, vědomými a svobodnými úkony. Takové úkony mohou u člověka také scházet, avšak ani tak člověk nepřestává být osobou.⁷ Lidská práva a lidská důstojnost totiž náleží každému člověku. V encyklice „Pacem in terris se píše: „Za základ jakéhokoli soužití, má-li být spořádané a plodné, je nutno uznat zásadu, že každý člověk je osoba, tj. že je mu vrozen rozum a svobodná vůle, a tedy, že je nositelem práv a povinností, které pramení přímo z této jeho povahy. Poněvadž tato práva a povinnosti jsou všeobecné a neporušitelné, jsou také naprosto nezczizitelné.“⁸ Pojem osoba tedy nelze upřít ani ochrnutému, ani člověku potřebující péči, ani umírajícímu ani ještě nenarozenému. Toto pojetí osoby v křesťanství mj. vysvětluje postoj křesťanů k ochraně života člověka jako takového, od jeho počátku až do jeho konce (včetně řešení konkrétních situací, které se týkají např. interrupcí a eutanázie).

³ Srov. CORETH, E. *Co je člověk?* Praha : ZVON, 1994. s. 43.

⁴ CORETH, E. *Co je člověk?* Praha : ZVON, 1994. s. 151.

⁵ Srov. ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika*. Brno : CDK, 2004. s. 63.

⁶ Srov. tamtéž. s. 188.

⁷ Srov. *Wikipedie ,otevřená encyklopedie*. [online], [citace 2006-06.04]. Dostupné na : < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobnost> >.

⁸ *Život z víry*. Překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé. České Budějovice : Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2005. s. 78.

1.1.2 Člověk jako osobnost

Pojem osobnost byl zaveden až na počátku 20. století, kdy se ukazovala nutnost studovat duševní život člověka, neboť různí lidé v téže situaci reagují různě. Tento pojem je třeba odlišovat od pojmu individuum, jedinec, který označuje člověka jako reprezentanta určitého biologického a společenského celku, a od individuality jako souboru takových rysů a znaků, jimiž se jedinec liší od všech ostatních.

Encyklopedie Wikipedie, definuje osobnost jako : „Individuální spojení biologických, psychologických a sociálních aspektů, je utvářena ve vztazích mezi lidmi a ve společnosti a v nich se také projevuje. Vždy se projevuje jako celek.“⁹

Osobností je každý od té doby, kdy jeho psychika začne vykazovat lidskou formu fungování, a to již v raném dětství.¹⁰ Novorozenec nemá žádnou sociální zkušenost a lze jej chápat pouze jako potencionální osobnost. Tou se stává právě tím, že se postupně začleňuje do společnosti prostřednictvím nejrůznějších sociálních kontaktů. Tento proces se označuje jako *socializace*.¹¹ Velký vliv přitom na něj má rodina, škola a sociokulturní prostředí, v němž se narodil a vyrůstal. Nemůže si jej vybrat. Nemůže si vybrat ani své rodiče, ani obec či společnost, ve které by chtěl žít. Ocítá se v jistých konkrétních přírodních podmínkách, v jisté historicky dané době, v daných ekonomických i společenských poměrech. Zde je možné také hledat kořeny každé osobnosti.

Rozvoj osobnosti v rámci dané společnosti je někdy také charakterizován jako tzv. akulturace. Tedy osvojování si, přijímání kultury dané společnosti. Děje se tak v rámci nejrůznějších sociálních kontaktů a různých sociálních skupin. Určuje jaké morální normy, jaká pravidla společenského chování, jaké poznatky si má každý osvojit.¹²

Můžeme tedy shrnout, že podstatu osobnosti je třeba spatřovat jak v oblasti biogenní, tak psychogenní a stejně tak sociogenní.

⁹ Wikipedie, otevřená encyklopedie. [online], [citace 2006-06.04]. Dostupné na :

< <http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobnost> >.

¹⁰ Srov. KLABOUC, J. *Manželství a rodina v minulosti*. Praha : Orbis, 1962. s. 105.

¹¹ Srov. KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. 2. vyd. Hradec Králové : GAUDEAMUS, 1999. s.61.

¹² Srov. tamtéž. s. 61.

1.2 Potřeba vztahů

Celý život je propleten spoustou vztahů, - ke zvířatům, majetku, práci a především k druhým lidem a všechny tyto vztahy nás nějakým způsobem ovlivňují. Společnost určuje náš celoživotní duševní vývoj v nejbližších vztazích, školní třídě, pracovním kolektivu; nabízí nám (nebo vnucuje) i zapojení do velkých, někdy prakticky anonymních skupin. Člověk je formován a ovlivňován společností, reaguje na podmínky společenského prostředí a adaptuje se k němu. Tento adaptační proces je vlastně procesem postupného zespolečňování. Účast na celospolečenském životě tvoří přinejmenším stálé pozadí našeho osobního života.

Člověk se tedy stává člověkem jen mezi lidmi. Potřebuje lidské společenství, neboť teprve tehdy dochází k jeho plnému duchovně-personálnímu rozvinutí. Personální poznání, v němž chápeme druhého, je nejhlubší, nejbohatší a nejplnější, v jistém smyslu i první způsob poznání člověka.¹³ Na jedné straně je člověku jako individuální osobě vlastní nezrušitelná jedinečnost a neopakovatelnost. Na druhé straně je právě tak bytostně v osobním vztahu k „druhému“, ve vztahu mezi Já a Ty.¹⁴ Vztah je důležitý a když je dobře pěstován získává na kvalitě.

Vztahy k našim nejbližším, k rodině, k velmi blízkým spolupracovníkům a přátelům, k lidem, jejichž psychickou blízkost jsme si zvolili a vytvořili, ale i k lidem, jejichž psychická blízkost nám byla vnucena, jsou stále přítomným tématem našeho duševního života a jejich proměny se hluboce vtiskují do naší osobnosti. Vývoj osobnosti tyto vztahy ovšem také mění, a to do značné míry zákonitě. V různých stádiích života vstupujeme do vztahů různého typu a opět z nich vystupujeme, necháme je na sebe určitým způsobem působit a sami se v nich nějak projevujeme.¹⁵

Jedny z prvních vztahů, které jsou velmi intenzivní a bohaté bývají izosexuální (stejnopohlavní) přátelské vztahy, které někdy vydrží po celý život. Jsou užitečné, neboť umožňují větší důvěrnost než vztahy heterosexuální a jinou kvalitu vzájemného porozumění. Psychologicky blízký, citově intenzivní může být i vztah mezi žákem a učitelem, vztah k sportovnímu trenérovi, k vedoucímu kroužku, později k nadřízenému nebo k někomu, kdo

¹³ Srov. CORETH, E. *Co je člověk?* Praha : ZVON, 1994. s. 160.

¹⁴ Srov. tamtéž. s. 41-42.

¹⁵ Srov. ŘÍČAN, P. *Cesta životem*, Praha : Panorama, 1990. s. 56.

je nám životním vzorem. Takový vztah může být vzájemný a může patřit k tomu nejcennějšímu co nás v životě potká.

Společnost má zájem na tom, aby díky kvalitním mezilidským vztahům a dobrému působení školy, rodiny, církví, dětských a zájmových organizací se směřovalo k výchově demokraticky smýšlejícího a jednajícího, humánně orientovaného, tolerantního, vzdělaného a tvořivého člověka. Výsadní postavení mezi těmito činiteli patří rodinné výchově, a to především proto, že výchova dětí je prvořadým pojátkem života rodiny s životem společnosti.¹⁶

1.2.1 Rodinné vztahy

V rodině najdeme různých mezilidských vztahů celou řadu - vztah mezi partnery, vztah mezi sourozenci, vztah dětí k rodičům a rodičů k dětem, vztah k ostatním příbuzným. Aby tyto vztahy rodinu nenabouraly, ale naopak ji upevňovaly, je třeba jim věnovat pozornost a vlastně neustále na nich pracovat.

Každá rodina má svou rodinnou hierarchii interpersonálních vztahů, každý člen rodiny svou určitou roli, rodina jako celek vztah k různým skupinám, k obecným hodnotám, má svá vnitřní pravidla soužití, normy. To vše tvoří základ výchovy dětí.¹⁷ Pro děti je první dosti závazný model společnosti, přirozenou školou sociálních vztahů, citu pro solidaritu a sounáležitost, orientace a vztahu k okolnímu světu, školou výchovy k zodpovědné svobodě, k zodpovědnému lidství. Je důležitým a prvořadým místem pro utváření vlastní identity.¹⁸ Rodina má rozhodující význam pro vývoj jedince, v oblasti tělesné, duševní i sociální. Dítě si do značné míry vytváří obraz světa podle toho jak je mu realita interpretována, s jakými postoji je konfrontováno. Osvojuje si základní návyky, dovednosti, strategie – základní vzorce chování, které později uplatňuje v dalších interpersonálních vztazích.¹⁹ Předurčuje osobní vývoj dítěte, jeho vztahy k jiným skupinám lidí a předává dítěti sociální dovednosti,

¹⁶ Srov. STŘELEK, S. et. al. *Kapitoly z rodinné výchovy*. Praha : Fortuna, 1992. s. 76-77.

¹⁷ Srov. HINTNAUS, L. *Člověk a rodina, smysl a funkce rodiny*. České Budějovice : Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta české Budějovice, 1998. s. 26.

¹⁸ ŠRAJER, J. Drogová závislost a výchova ke svobodě. *Teologické texty* [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na: < <http://www.teologicketexty.cz/index.php?s=clanek&kod=20050930152855&nadpis=Drogova-zavislost-a-vychova-ke-svobode> >.

¹⁹ Srov. ZELENÁ, M.; KLÉGROVÁ, A. *Podpora rodiny*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. s. 7.

bez kterých se v dospělosti neobejde.²⁰ Dobré nasycení základních psychických potřeb dítěte, k nimž patří potřeba lásky, bezpečí, dostatečné stimulace a identifikačního vzoru zabezpečuje optimální rozvoj citů dítěte.

Rodina tedy vždy byla, je a nadále zůstane nejmenším kolektivním orgánem, tvořícím základ každé, nejenom naší společnosti. Hlavním společenským cílem v rodině je výchova dětí.²¹ To znamená, že jsou vymezeny úkoly, které by měla plnit. Mezi základní úkoly patří *soudržnost a emocionální stabilizace členů rodiny*. Ta se nejprve projevuje v láskyplné péči o malé dítě, ale zahrnuje i veškeré varianty psychické a emocionální podpory a pomoci mezi všemi členy. Jako druhý úkol můžeme zmínit *reprodukcii*, protože společnost je ve své existenci odkázána na dorůstající generace. V posledních letech ovšem pozorujeme silný pokles porodnosti. Dalším neméně důležitým úkolem je *péče o děti a jejich výchova*. Rodina má specifickou funkci, kterou nemůže podobným způsobem plnit žádné jiné zařízení (mateřské školy, školy atd.). Dále mezi úkoly rodiny náleží *vedení domácnosti, zdraví, rekreace*. Tyto rozmanité (z časového hlediska převažující) aktivity jsou často propojeny s výchovou a tvoří pro děti zkušenostní prostor sociálního učení. Poslední úkol, který zde zmíníme je *vzájemná pomoc*. Nejedná se pouze o pomoc v rámci nukleární rodiny, ale často také o pomoc na základě solidarity generací. Tyto jednotlivé úkoly nelze navzájem oddělit, všechny jsou na sobě závislé a vzájemně se prolínají.²²

Z křesťanského hlediska jde v rodinném vztahu o přirozený mravní vztah, o hodnotu lidství, jejíž význam vyplývá z křesťanského chápání podstaty a určení člověka. Láska, na níž závisí zdar tohoto vztahu, se podle tohoto chápání nedá redukovat na emocionální přitažlivost. Láska je rozhodná angažovanost pro manžela (manželku) a děti. Angažovanost pečující a plná úcty nevyklučuje konflikty, ale je ochotna ke kompromisům a ke smíru a v čase se osvědčuje jako věrnost.²³

Ukazuje se, že současná rodina je po mnoha stránkách zranitelný sociální systém. Zdá se, že její stabilita a výkonnost je ohrožena. Rodina je sice stále vysoce hodnocena, ale její

²⁰ Srov. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha : SLON, 1997. s. 8.

²¹ Srov. TAMPÍR, J. In. *Sborník vybraných přednášek z IX. Konference Společnosti sociálních pracovníků*. Praha : MPSV, 1999. s. 48.

²² Srov. ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika*. Brno : CDK, 2004. s. 82-83.

²³ Srov. tamtéž. s. 85.

labilita se zvyšuje a to je přítomným problémem, jelikož bez kvalitních rodinných vztahů nemůže člověk vrústat do života, v němž je sám za sebe odpovědný.²⁴

1.2.1.1 Mezigenerační vztahy

Mezigenerační vztahy se od počátku existence lidského společenství staly součástí vnitřních mravních vztahů ve společnosti. Jedním z příkladů ukazující správnou cestu je čtvrté přikázání z Desatera křesťanské mravnosti: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na Zemi.“ Uvedené přikázání se nevztahuje jen na úctu dětí k rodičům, zahrnuje také dobré vztahy mezi různými věkovými skupinami, generacemi a ve svém důsledku vztahy mezi lidmi vůbec. „Úcta je totiž základním prvkem dobrých vztahů. Úcta je forma lásky projevená obdivem a respektem, vědomím, že na tohle sám nestačím, potřebuji toho druhého.“²⁵

V rodině je jedním z doživotně citových vztahů vztah rodičovství. Tento vztah bývá často silnější než k partnerovi a než vztah k vlastním rodičům; bývá to ovšem vztah složitý, nepřehledný, někdy až zraňující.²⁶ Vztah dítě – rodič se týká všech lidí na této planetě. A je mimořádně důležitý. Prostředí rodiny je tak intimní a počáteční závislost dítěte tak hluboká, že je pochopitelné, jak obrovskou důležitost pro člověka má. Proto je nutné, aby se rodiči stávali povahově zralí, pevní, dospělí a vnitřně připravení lidé, kteří se s rodičovskou úlohou zcela ztotožní.²⁷ V různých publikacích můžeme najít studie, které byly v posledních letech prováděny, a které upozorňují na rozlišný význam role matky a otce. V ranném dětství je matce připisován rozhodující podíl, který se odráží hlavně v citové oblasti. Otec je považován za identifikační vzor pro syna a model chování mužů pro dcery. Otec je ve vztahu k dětem vnímán jako určitý model citového a sociálního chování spojený s mužskou částí populace.²⁸

Základními povinnostmi a právy rodičů a dětí se zabývá *Zákon o rodině*. Zákon ukládá rodičům pečovat soustavně a důsledně o výchovu, výživu, chování a jednání dětí. Děti potřebují konkrétní rodiče u nichž zakoušejí rodičovskou lásku a mohou si v soužití se sourozenci osvojit sociální vztahy, které jsou nezbytné pro jejich vlastní lidskou zralost. Na

²⁴ Srov. ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika*. Brno : CDK, 2004. s. 84.

²⁵ FRYDRYCHOVÁ, M. Vztahy – nejoblavější území. *Rodinný život*, 1998, č. 40. s. 5.

²⁶ Srov. ŘÍČAN, P. *Cesta životem*, Praha : Panorama, 1990. s. 57-58.

²⁷ Srov. HEŘMANOVÁ, A. Prevence drogové závislosti v rodině. *Rodinný život*, 2001, č. 55. s. 11.

²⁸ Srov. STŘELEČEK, S. et. al. *Kapitoly z rodinné výchovy*. Praha : Fortuna, 1992. s. 102-103.

příkladu svých rodičů si mohou uvědomovat, co konkrétně znamená láska a partnerství. Utváří si dle jejich příkladů svůj vztah k sexualitě a lásce, k věrnosti a důvěře. Více než jakékoli jiné selhání má na ně vliv rozvod jejich rodičů. Děti, které rozvodem rodičů ztrácejí domov, si sami domov těžko vytvářejí, a mají problém přijímat sami sebe a vytvářet zdravé vztahy s ostatními. Chybějící lásku nelze ničím nahradit.²⁹

Vztah dítěte k jednotlivým členům rodiny je ovlivňován postavením rodičů, nároky, které jsou na dítě v jednotlivých vývojových obdobích kladeny, ale i věkovou strukturou v rodině. Za normálních okolností je pro každého nejbližším člověkem rodič. Nemusí být ideální, může být i problematický, potomek s ním může mít i různé konflikty, hádat se s ním, ale pořád je to člověk nejbližší. Při vstupu do manželství se musí tedy tato vazba změnit. Písmo to hlásá jasně: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem“ (Gn 1, 24) Člověk musí opustit, aby mohl přilnout. Uzavřením manželství se musí na první místo, doposud zaujímané rodiči, dostat životní partner. Musí dojít k přestřížení „pupeční šňůry“ mezi rodiči a potomky, aby ti byli schopni se osamostatnit.³⁰

Dalšími vztahy důležitými pro příznivý duševní vývoj dítěte jsou dobré vztahy k prarodičům. Dříve žili staří rodiče s celou rodinou pod jednou střechou, dnes přijdou jen na návštěvu. Rodiny se od sebe vzdálily. Ovšem i přesto mohou být prarodiče nápomocni na cestě životem svým dětem a vnukům. Tento vztah je obohacující oboustranně. Vnouče přináší do života prarodiče naději do budoucna a pomáhá jeho seberealizaci ve stáří, zatímco prarodiče mu přirozenou cestou ukazují, co je to stáří a zároveň mu ukazují i model role prarodiče, neboť tak jak se chová dědeček a babička k dítěti, tak se i ono – s vysokou pravděpodobností – bude chovat ke svým vnoučatům.³¹ Někdy však dochází k přílišnému vměšování se prarodičů do rodin svých dětí. Nespravedlivé kritizování, špatný vztah k zeťům či snachám potom velmi narušuje mezigenerační vztahy i vztahy v rodině samotné. Častým důvodem nespokojenosti starých rodičů je skryté odmítání stáří. Nespravedlivě kritičtí staří rodiče zmeškali totiž v životě jedno velmi důležité: zapomněli zavčas ustoupit. Bez vědomého vzdání se dosavadní úlohy v životě totiž neexistuje žádné šťastné stáří.³²

²⁹ Srov. *Život z víry*. České Budějovice : Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2005. s. 172-173.

³⁰ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava na manželství: Vztahy k rodičům, přátelům a církvi*. [online] [cit. 2006-06-20] Dostupné na: < www.vira.cz >.

³¹ Srov. MAREŠOVÁ, L. Prarodiče a vnoučata. *Rodinný život*, 2005, roč. XV. č. 4. s. 22-23.

Blízkost mezigeneračních vztahů v rámci rodiny a vysokou úroveň tzv. funkcionální solidarity, ochoty vzájemně si pomáhat potvrzují i výzkumy. Současně se ale potvrzuje tendence k nezávislosti jednotlivých generací počínaje, jak jsme již zmínili, samostatným bydlením až po malou míru vyžadování pomoci od potomků či rodičů, pokud to situace nutně nevyžaduje. Soužití starých rodičů s rodinami jejich dětí v jedné domácnosti je celkově málo frekventované, častější je tato forma v případě osamělé (rozvedené, ovdovělé) matky. Mezigenerační podpora v rodině je vzájemná, ale diferencovaná. Zatímco finanční pomoc častěji směřuje od starší generace ke střední (od prarodičů k rodičům a vnoučatům), praktická pomoc bývá dle potřeby poskytována spíše opačným směrem.³³

1.2.1.2 Partnerské vztahy

Každý vztah se vyvíjí. Nejdříve je to období dobývání toho druhého, pak období vzájemného poznávání a přivlastňování. Potom se lidé spolu učí žít. Je to období kompromisů a přizpůsobování. Pokud toto období nezvládnou, dochází k rozpadu vztahu. V našem kulturním okruhu a v naší době je hlavní podmínkou partnerství zamilovanost. Stav intenzivní zamilovanosti však trvá jen několik málo měsíců a poté u mužů rychleji než u žen přechází do stavu střízlivějšího vědomí, v němž je možné partnera hodnotit realisticky.³⁴ Aby lidé mohli žít v manželství, musí se stát dospělými. Nemyslí se tím jen dospělost podle rodného listu, ale dospělost, v níž je člověk schopen skutečné lásky, kdy překonal ve svém životě fázi narcismu.³⁵ Člověk se potřebuje dostat do stavu, v němž je schopen dávat bez brání, kdy je schopen dělat něco pro druhého, ačkoliv z toho sám nic nemá. Mluvíme-li o lásce, která je základem partnerského vztahu a která je základem vztahů vůbec, není to jen zalíbení či nějaké citové poblouznění. Pravá láska - to je rozhodnutí se pro druhého člověka, které musí přestát nejen nepříjemné zásahy z vnějšku, ale i špatnou náladu, omrzelost, neúspěch.³⁶

³² Srov. MEVES, CH. Správná míra kritiky v mezigeneračních vztazích. *Rodinný život*, 1999, č. 48. s. 19.

³³ Srov. *Národní zpráva o rodině* [online], [citace 2006-06.12] Dostupné na : <http://www.noviny-mpsv.cz/narodnizprava.htm> >.

³⁴ Srov. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha : SLON, 1997. s. 52

³⁵ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava na manželství: Psychologie a teologie partnerských vztahů*. [online] [citace 2006-06-20] Dostupné na: < www.vira.cz >.

³⁶ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava na manželství: Psychologie a teologie partnerských vztahů*. [online] [citace 2006-06-20] Dostupné na: < www.vira.cz >.

Manželství je svazek, který má vydržet celá léta a desetiletí, který má tvořit určitou kostru společnosti a v neposlední řadě je to svazek, do něhož se jednou narodí dítě a bude v něm i vyrůstat. Funkce stabilní rodiny a stabilního svazku je nezastupitelnou a nenahraditelnou hodnotou ve vývoji člověka. Vztah dvou lidí v manželství je, jakožto základ a podklad pro růst rodiny, neobyčejně důležitý, neboť na jeho úrovni závisí mnoho dalších důležitých věcí (např. vztah rodiny k ostatním generacím, profesionální zdatnost jejích členů a v neposlední řadě i kriminalita).³⁷

Do manželství přichází každý z jiné rodiny. Každý má jiné zkušenosti, jiné rodičovské vzory a spolu mají vytvořit něco svého, něco originálního. Vzájemné přizpůsobování se, ale neznamená, že člověk ztratí sám sebe. Při budování společného soužití je potřebná vzájemná důvěra. Ta umožňuje sdělovat si své představy a naslouchat představám druhého a projevovat si oporu. Důležité je, aby manželé neprosazovali za každou cenu svou pravdu a byli schopni uznat názor toho druhého.³⁸ Kromě vědomých očekávání si lidé do partnerského vztahu přinášejí i soubor očekávání neuvědomělých. V nich může figurovat především rodič – jako pozitivní model i jako odstrašující příklad.³⁹ Tato skrytá očekávání mohou začít prosvítat později, obvykle v situaci, kdy jsme pod tlakem. Vyžaduje to hodně komunikace a úsilí, aby se vyjasnily a skloubily odlišné představy, ale nikdy by manželští partneři neměli výhradně prosazovat jako vzor jediného správného jednání své rodiče a také by nikdy neměli partnerovi vyčítat nedostatky jeho rodičů.

V dnešní době je také častá autonomie partnerů v manželství. Vlivem této rostoucí nezávislosti manželů se stává jejich vztah křehčím. Veřejnost v dnešní době již neočekává, že cílem je stálost a dlouhé trvání manželství. Trvání partnerství má hodnotu jen tehdy, pokud jeden druhého uspokojují tak, jak vzájemně očekávali a pokud svazek pomáhá k rozvoji osobní identity obou. O tom svědčí vysoká rozvodovost, alternativní formy rodiny a někdy už i neuzavírání sňatků..

---

³⁷ Srov. tamtéž.

³⁸ Srov. „Manželskému partnerovi bych neměl dávat za příklad svého rodiče“: rozhovor s PhDr. Blaženou Papáčkovou. *Rodinný život*, 2006, roč. XVI. č.3, s. 6.

1.2.1.3. Vnější faktory

Rodina není zdaleka jedinou institucí, která má vliv na utváření osobnosti. Svou roli tu hraje škola, hřiště, kamarádi, přátelé, zaměstnání a v neposlední řadě i média a televize.

Lidé, s kterými se setkáváme, nás zákonitě ovlivňují a motivují. Už pro kojence je druhé dítě přitažlivým objektem. Batolata se na sebe usmívají, půjčují si hračky, ale jejich hry musí řídit ještě dospělý. Předškolák je v dětském kolektivu ještě spokojenější, protože si s druhými dětmi dovede už složitě a zajímavě hrát. Tyto vztahy znamenají nesmírně užitečnou zkušenost. I zklamání a jiné záporné zkušenosti jsou zde ziskem. Pokud však dítě žádné podobné kamarádství nenaváže a s dětmi se nesblíží, může se jeho plachost táhnout až do dospělosti, vadit v milostném životě, v přátelství, ve spolupráci. V tomto období je pro dítě velmi důležitým prvkem trávení volného času hra. S její pomocí se dítě dostává z duševní tísně: vyrovnává se se svými strachy, zmatky, smutky a konflikty.⁴⁰

Vstup do školy znamená, oproti předchozímu věku hry, pro dítě velkou změnu. V prvních letech života má škola na dítě největší vliv, jelikož dítě ve škole, družině či školních kroužcích tráví denně spoustu času. Škola není jen místem, kde má dítě získávat vědomosti, ale je i místem společenského života. A už tím, že v ní tráví několik velice produktivních hodin denně (dá se to srovnat s pracovní dobou dospělých) ve společnosti nadřízených (učitelů), spolupracovníků a konkurentů (spolužáků), nutně společensky vyspívá, roste, zraje.⁴¹ Školní prostředí, stejně jako prostředí rodinné, by mělo být místem klidu, porozumění a vzájemné úcty, prostředí skutečné tvůrčí pohody. Výchova totiž může být úspěšná jen tam, kde působí kvalitní odborně připravený kolektiv učitelů a vychovatelů nepostrádajících lidské hodnoty.

Velkým nepřítelem a konkurentem na tomto poli výchovy se stává televize a jiné sdělovací prostředky. Protože všechny tyto sdělovací prostředky přicházejí přímo do domů, stávají se součástí prostředí, v němž dítě vyrůstá. Dnes je zřejmé, že ve věci hodnotové orientace je to právě televize, která se dostává na první místo před rodinu a následně školu. Televize může mít také zdravý vliv na vývoj dětí. Může přispívat k jejich výchově, vzdělávání a vyvolávat cenné diskuse mezi členy rodiny. Bohužel však některým sdělovacím prostředkům nejde o

³⁹ Srov. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha : SLON, 1997. s. 51.

⁴⁰ Srov. ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha : Panorama, 1990. s. 136-137.

hodnoty, ale o sledovanost. Podle Karla Poppera jsou média jednou z oblastí, kde logika trhu a volné soutěže nevede ke zvýšení kvality, nýbrž právě opačným směrem – k větší stupiditě.⁴² Dalším z důvodů, proč působí televize tolik starostí, je skutečnost, že se od diváka nic nevyžaduje. Nemusí myslet, jednat, mluvit, a to je zvláště pro učení se malých dětí nezbytné. Nejdiskutovanějším problémem u medií je častý výskyt násilí v televizních pořadech a především v dětských groteskách. Děti s omezenými životními zkušenostmi neumějí rozlišit uměle vytvořené situace od skutečnosti a mají pak tendence napodobovat, to co vidí a slyší.⁴³ Ale nejen na děti mají média a televize velký vliv. „Programy přinášejí informace, obrazy, životní vzory, názory, výklady, postoje, náboženské představy z celého světa. Důsledky toho se označují jako „posbíraná slátanina“ a „kolážová identita“. Často jsou konzumenti systematicky a profesionálně nabádáni k požitkářství bez hranic a k experimentování se svým životem“.⁴⁴

Mezi časem stráveným hraním počítačových her a sledováním televize mnoho dnešních dětí nikdy nezažije to potěšení spojené s koníčky. Ještě před patnácti lety měly skoro všechny děti nějaké hobby. Sbíraly se a vyměňovaly známky, obaly od žvýkaček, céčka, děvčata šila a pletla pro panenky, kluci chodili rybařit nebo lepili modely. Pro děti jsou koníčky výhodné v mnoha směrech. Pomáhají dítěti v budování sebevědomí, protože jsou vyjádřením jeho osobních schopností a prostředkem vlastního sebeobjevování. Koníčky jsou také vzdělávací nástroje. Když dítě rozvíjí své zájmy, učí se stanovovat si cíle, dělat rozhodnutí a řešit různé druhy problémů. Konečně záliby v dětství mohou vyzrát v celoživotní zaměření nebo dokonce povolání.⁴⁵

Rodinné prostředí, které dnes našim dětem nabízíme, je různotvárné a zčásti problematické. Děti samoživitelek, děti rozvedených, jedináčci, děti zaměstnaných rodičů - ty všechny musí přijímat různé kompromisy při svém vrůstání do světa. Tím není řečeno, že tyto kompromisy vždy vyznají v jejich neprospěch. I takzvaná "normální" rodina může vytvořit

⁴¹ Srov. MATĚJČEK, Z. Co, kdy a jak ve výchově dětí. Praha : Portál, 1996. s. 62.

⁴² Srov. ŠRAJER, J. Drogová závislost a výchova ke svobodě. *Teologické texty*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na: < <http://www.teologicketexty.cz/index.php?s=clanek&kod=20050930152855&nadpis=Drogova-zavislost-a-vychova-ke-svobode> >.

⁴³ Srov. CHANDLEROVÁ, P., BURNEYOVÁ, J. *Rodiče, děti a televize*. Praha : Centrum pro rodinu při Arcibiskupství pražském, 2002.

⁴⁴ ŠRAJER, J. Drogová závislost a výchova ke svobodě. *Teologické texty*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na: < <http://www.teologicketexty.cz/index.php?s=clanek&kod=20050930152855&nadpis=Drogova-zavislost-a-vychova-ke-svobode> >.

⁴⁵ Srov. WALNER, J. Proč děti potřebují koníčky. *Rodinný život*, 2004, roč. XIV, č. 4.

pro výchovu dětí nepříznivé podmínky. Rodina totiž není žádná líbezná idyla, nýbrž společenství, v němž se musí žít ve vzájemné odkázanosti a odpovědnosti za sebe navzájem v dobrých i zlých časech. V tomto společenství se však nelze vyhnout konfliktům. Někdy dojde až k tomu, že se partneři rozejdou a péče o děti, které na nich nejsou závislé zdaleka jen materiálně, ale i citově, je pak přenechána jednomu z nich nebo dalším osobám. To pro děti zpravidla bývá neblahé. Narušené vzájemné vztahy členů rodiny, výchovné vedení a postoje rodičů jsou často důležitým činitelem, který může vést a často vede, jak k výchovným problémům, psychickým poruchám dítěte, tak i k násilí v rodině.

2. NÁSILÍ V RODINNÝCH VZTAZÍCH A JEHO PŘÍČINY

Násilí, agrese a konflikty jsou neodmyslitelnou součástí a příznačným rysem vztahů mezi tvory, obdařenými myšlením a řečí. O tom, co lze za násilí považovat, jak se projevuje, jaké jsou nejčastější příčiny jeho existence a zda-li a jak je možno se mu bránit jsou vedeny dalekosáhlé rozpravy a diskuse. Vznikl a rozvíjí se nový vědní obor – nauka o možnostech účinné obrany - *SINDEFENDOLOGIE*, který chápe násilí jako patologický způsob interakce konkrétního jedince (skupiny) s okolím.⁴⁶

Předsedkyně Společnosti sociálních pracovníků JUDr. Věra Novotná definuje násilí takto: „Násilí jako jednání, které druhému působí bolest, poškozují ho, ponižuje jeho lidskou důstojnost je jednání, které je vždy odsouzeníhodné a o to více, je-li pácháno na bezbranných bytostech.“⁴⁷

Násilí se stalo každodenní součástí našich životů. Nejen díky mediální pozornosti věnované násilným trestným činům, domácímu násilí, obětem znásilnění, ale i bezprostřední přítomností násilí – nejen fyzického, ale i psychického, emocionálního a ekonomického, v našem nejbližším okolí. Ačkoli tedy násilí je dnes již obvyklou součástí života společnosti, jednotlivci, jichž se jako oběti přímo či nepřímo dotkne, netuší, jak se zachovat, jak reagovat a jak se s zážitkem vyrovnat. Zároveň se celá společnost potýká s mnoha mýty, které každý následný krok uskutečněný obětí domácího násilí ztěžují. Vedle mýtů pak stojí legislativa, která dlouhou dobu ignorovala domácí násilí, necitlivost policie při prvním kontaktu s obětí, a zejména nezájem lidí o své okolí v duchu postoje „co se mě osobně netýká, neexistuje“.

2.1 Násilí v rodině – domácí násilí

Tvrzení, že se agrese a násilí může vyskytnout v jakýchkoliv vztazích, se střetla s tendencemi nevztahovat toto na rodinu. Sociální stereotyp považoval rodinu za teritorium lásky, pomoci a opory. Ten je však už delší čas tvrdě konfrontován s nesmlouvavými údaji o tom, kolik násilí se v rodinách vyskytuje. Pro mnoho lidí totiž rodina a domov není místem

⁴⁶ Srov. SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. Praha : EUROUNION, 1996. s. 7.

⁴⁷ NOVOTNÁ, V. In. *Sborník vybraných přednášek...* Praha : MPSV, 1999. s. 5.

pohody a lásky. Naopak, je pro ně místem strachu a bolesti, místem, kde jsou vystaveni útokům ze strany svých blízkých.

Násilí v rodině jde napříč celým sociálně demografickým spektrem. To znamená, že se s ním můžeme setkat ve velmi různých rodinách. Nezávisí na hmotném zázemí rodiny, na vzdělanosti partnerů, ani na jejich profesi či víře.⁴⁸ Není také pouze současným problémem, ale prolíná se celou historií lidstva a je velmi rozšířeným jevem v každé společnosti. Americká psychologická asociace /APA/ definovala rodinné násilí a zneužívání jako širokou škálu fyzického, sexuálního a emocionálního týrání jednoho člena rodiny druhým členem, a to především jako slovní urážky, ponižování, ublížení na zdraví, znásilnění, stálou kritiku, zesměšňování, výhrůžky a vydírání včetně vydírání ekonomického.⁴⁹ Domácí násilí je vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může dojít k napadení lidského života.⁵⁰

Fenomén domácího násilí není mimořádný pro „násilí“ jako takové, ale pro okolnosti, za kterých je páčáno – jako je např. intimita mezi násilníkem a obětí, kteří jsou spojeni citovými nebo manželskými pouty, společnými dětmi, majetkem, bydlištěm, ekonomickou provázaností či společnými příbuznými. Domácí násilí je popřením toho, co rodina znamená. Relativizuje základní lidské hodnoty a ponižuje základní lidská práva. Dalším z velkých problémů je, že se odehrává za zavřenými dveřmi bytů, převážně beze svědků a bez důkazů.

Obecně je násilí v rodině odsuzováno již dlouho, ale jen málo případů se dostává skutečně před soud. Značná část společnosti totiž stále vnímá násilí uvnitř rodin spíše jako privátní věc, ve které se člověk může jen stěží zorientovat, a proto učiní lépe, když se nebude vůbec vměšovat. Z nejnovějších výzkumů vyplývá, že většina postižených nechce „agresora“ trestat, ale „pouze hledá pomoc“.⁵¹

⁴⁸ Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Východočeská policie pro vás*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na : < <http://www.mvcr.cz/aktualit/regiony/hradec/bohemia/2001/rijen.html#10> >.

⁴⁹ Srov. ŠEVČÍK, D. In. *Sborník vybraných přednášek...: Domácí násilí, záležitost nikoli soukromá*. Praha : MPSV, 1999. s. 16.

⁵⁰ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 7.

⁵¹ Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Východočeská policie pro vás*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na : < <http://www.mvcr.cz/aktualit/regiony/hradec/bohemia/2001/rijen.html#10> >.

Násilí v rodině je hrozbou pro společnost především proto, že se většinou předává z generace na generaci.

2.1.1 Násilí na dětech

V polovině našeho století si začali lékaři všimnout neobvyklých nálezů zranění dětí, které posléze vedly k identifikaci tzv. syndromu bitého dítěte. Ukázalo se, že vedle fyzického týrání může být dítě poškozeno i psychickým týráním, sexuálním zneužíváním, zanedbáváním péče či citovou deprivací. To vedlo k přijetí nového širšího termínu „syndrom týraného, zneužívaného, a zanedbávaného dítěte“, pro který užíváme zkratku CAN (Child Abuse and Neglect).⁵²

Týrání dítěte může mít aktivní formu, kde je dítě ohrožováno nebo poškozováno násilím v jeho nejružnější podobě a obsahu, a pasivní formu, při níž je dítě poškozováno hlavně při nedostatečném uspokojování jeho životních potřeb a zanedbávání. S poznáním tělesného týrání dětí se záhy ukázalo, že všechny tyto děti trpí psychicky a emocionálně. Násilí se na dítěti podepisuje okamžitě a výrazně zhoršuje kvalitu prožívaného dětství. Mezi krátkodobé následky patří bolest, smutek, lítost, pláč, vztek, hněv, zloba, strach a touto změnou chování dítě podvědomě vysílá signál SOS. Ten by neměl zůstat bez povšimnutí, jinak hrozí propad chování dítěte a jeho snaha najít si náhradní citové vazby, protože nikdo, dítě pak vůbec ne, nemůže žít bez silného citového pouta. Násilí vůči dětem má však i dlouhodobé následky, které dominují především v oblasti sociální. Může sem patřit úzkostlivost, deprese, opožděný vývoj, zhoršené navazování vztahů, nesoustředěnost, suicidální představy, záškoláctví, delikvence, vulgarita, promiskuita a další.⁵³

Závažný problém představuje hlavně transgenerační přenos. Děti přejímají vzorce chování od svých rodičů a když potom založí rodinu, stává se, že se chovají ke svým dětem stejně tak jak to zažily v dětství. Zvláště chlapci mívají tendenci identifikovat se s agresorem. Tyto děti jsou pak často agresivní na své mladší sourozence, spolužáky ve škole a v dospělosti se stávají pachateli týrání, zanedbávání a zneužívání dětí. Dívky inklinují spíše

⁵² Srov. KOCOURKOVÁ, J. Medicínský přístup k násilí vůči dětem – syndrom týraného dítěte, typy týraných dětí. In. GJURIČOVÁ, Š. et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 16.

⁵³ Srov. VANÍČKOVÁ, E. Násilí vůči dítěti – cesta k poškození jeho zdraví v dospělosti. In. *Sborník vybraných přednášek z IX. Konference Společnosti sociálních pracovníků*. Praha : MPSV, 1999. s. 20.

k identifikaci s obětí. Není výjimkou, že v dospělosti podvědomě vyhledávají dominantní agresivní partnery.⁵⁴

2.1.2 Násilí dětí vůči rodičům

Pokud uvažujeme o násilném chování v rodině, většinou nás napadne, že bude zaměřeno na děti nebo slabší osoby. Zkušenost, která byla potvrzena i v celospolečenském měřítku, však říká, že i fyzicky zdatnější a mocnější může být bezmocný vůči moci slabšího. Tento paradox platí v rodinných vztazích dvojnásob.

Proti násilnému jednání dětí vůči vlastním rodičům není chráněna žádná rodina a může k němu dojít v každé společenské vrstvě. K ohroženým rodinám však nejčastěji patří dysfunkční rodiny, rodiny neúplné nebo pouze s jedním rodičem, který nemá oporu u druhého partnera. Když dítě zůstává samo s matkou, může převzít roli jakéhosi pseudopartnera. Zároveň se však může proměnit v tyrana, který rozhoduje o veškerém dění v rodině. Dále potom rodiny s málo autoritativními otci a dominantními matkami nebo rodiny, kde mají rodiče nedostatek času na své potomky. Děti jsou pak vychovávány v lepším případě prarodiči, v horším ulici. Problematická je rovněž výchova málo důsledná, kdy to, co je dítěti jednou povoleno, je podruhé přísně zakázáno. Konflikty mezi rodiči - např. v rozvodové situaci - vyvolávají nejednotnost ve výchově, které dítě obratně využívá.⁵⁵

Jak jsme se již dříve zmínili stává se, že děti začnou napodobovat také chování jednoho rodiče k druhému. Například syn, který je častým svědkem arogantního chování otce k matce, se k ní může začít chovat stejným způsobem. Dalšími problematickými agresivními jedinci mohou být jedináčci, neboť jsou centrálním bodem rodiny a jsou do nich vkládány naděje i ambice rodičů. V komplikované situaci se rovněž ocitají prvorozené děti, které zažijí frustraci "sesazení z trůnu" mladším sourozencem a i nejmladší děti, které se narodí starším rodičům ve velkém časovém odstupu nebo děti tzv. "vymodlené". Rovněž adoptivní děti se mohou vůči rodičům chovat agresivně.⁵⁶

⁵⁴ Srov. WIRTZ, U. *Vražda duše*. Praha : Portál, 2005. s. 73.

⁵⁵ Srov. KOUTEK, J. Násilí dítěte vůči rodiči. In. GJURIČOVÁ et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 60-61.

Pro rodiče takovéto chování u svých dětí představuje velké zranění a je spojeno s pocity viny, bezmoci a beznaděje. Tyto pocity však znesnadňují pozitivní řešení, protože mohou u dítěte vyvolávat a posilovat další agresi. Čím více rodiče dítěti ustupují, tím bývá vzteklejší, náročnější a neuspokojitelnější.⁵⁷

Forma agresivního jednání dítěte vůči rodiči je do značné míry závislá na věku dítěte. V předškolním věku to bývají afektivní záchvaty vynucují si splnění svého přání. Ve školním a adolescentním věku, kdy se původní fyzická převaha rodičů vyrovnává, může mít agresivní chování podobu přímého fyzického násilí, které mnohdy končí i dosti závažným zraněním. K fyzickému násilí dojde nejčastěji pod vlivem afektu v konfliktu, kdy syn či dcera mají pocit, že jim rodiče upírají něco, na co mají právo, např. syn či dcera adolescentního věku vynucují splnění svých často neadekvátních přání, vymáhají velké částky peněz pro svoji potřebu apod. Může jít o "křivdu" domnělou nebo reálnou, v každém případě jde však o zcela nepřiměřené řešení. Je důležité, aby se postižená matka či otec dokázali zbavit pocitů viny a postojů, které jim brání vyhledat odbornou pomoc. Pouze tak je možné pomoci jim i dětem.⁵⁸

2.1.3 Násilí vůči starším členům rodiny

Otázky násilí na starých lidech jsou v České republice stále stranou pozornosti. Obyvatelstvo všeobecně stárne, klesá porodnost a problémy seniorů stále více vystupují do popředí, stávají se stále naléhavější a vyžadující řešení. Staří lidé patří mezi nejrizikovější populační skupinu, což je způsobeno také nízkým společenským hodnocením stáří.

Násilí páchané na seniorech je tou nejzamlčovanější formou domácího násilí. Není to historicky nový společenský jev, ale teprve v poslední letech začíná být odkrýván. V naší společnosti žije přibližně 5% týraných seniorů. Spolehlivá data však neexistují, neboť se tímto problémem prozatím nikdo prezentativně nezabýval. Mnohé země tento problém již řeší a poukazují na jeho latentnost a nebezpečnost.

⁵⁶ tamtéž. s. 62.

⁵⁷ Srov. KOUTEK, J. Násilí dítěte vůči rodiči. In. GJURIČOVÁ et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 63.

⁵⁸ Srov. tamtéž. s. 63-64.

Staří lidé se stávají ohroženou skupinou, která je stále početnější i z hlediska kriminality, která zahrnuje násilí fyzické, psychické, ekonomické či majetkové vykořisťování, ale zahrnuje i další projevy v podobě neposkytnutí péče nebo neuspokojení některých potřeb.⁵⁹

Důvody, jež činí násilí obzvlášť závažným jevem společnosti jsou především ty, že senior nemá sílu se bránit a neví na koho se obrátit s žádostí o pomoc. Dále mají problémy vyjádřit své obavy, popsat je a nějak zhodnotit, postavit se k nim, protože se v převážné většině týkají jejich rodiny, dětí, partnera. I přes trvající násilí mají tendence své děti i násilí omlouvat, případně se za ně stydí.⁶⁰ Dalším problémem je, že se o násilí páchaném na starých lidech často dovídáme až po smrti takového člověka, kdy lékař najde staré pohmožděniny a stopy po bytí. Obzvlášť u nemooucích lidí, kteří nemají možnost se násilím bránit, je situace alarmující.

Chceme-li pochopit všechny otázky stáří, musíme poznávat i další souvislosti v podobě specifických otázek spojených se stářím. Týká se to především změn v oblasti psychické, fyzické a sociální, neboť se tato specifika promítají jak do dalších oblastí života starého člověka samotného, tak jsou významné i pro jeho okolí.⁶¹ Změny, spojené s procesem stárnutí, tedy involuční změny, které probíhají u obou partnerů souběžně, jsou srozumitelné jak partnerům navzájem, tak i jejich dětem. Asymetrické změny, pouze u jednoho z partnerů, mohou být pro zdravé členy rodiny nesrozumitelné a při snížených kompetencích jednoho nastává u druhého pocit přetížení péčí. Někdy naopak může přinášet pocit absolutní moci nad bezmocným partnerem. Mezi partnery pak může vzniknout vzorec negativních interakcí. Projevy bezmoci přitom bývají zvýrazňovány a zdravý partner může užívat své převahy k šikanování a používání násilí.⁶² Velkou roli z hlediska zneužití moci hraje předchozí životní historie obou partnerů.

⁵⁹ Srov. VYKOPALOVÁ, H. Násilí na seniorech jako aktuální problém současné společnosti. In. *Sborník příspěvků z pracovního semináře Násilí na seniorech*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 13.

⁶⁰ Srov. tamtéž. s. 11.

⁶¹ Srov. tamtéž. s. 13.

⁶² Srov. GJURIČOVÁ, Š. Násilí mezi dospělými členy rodiny. In. GJURIČOVÁ, Š. et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 85-86.

2.1.4 Násilí mezi partnery

Pokud mluvíme o násilí mezi partnery musíme zmínit, že jeho obětmi jsou v majoritní většině ženy. Avšak ani muži ho nejsou ušetřeni, ale častěji o něm mlčí. Nejedná se zde o hádky rovnocenných partnerů, ale cílené chování, jimž jeden z partnerů použitím moci a kontroly vyvolává u druhého strach. Partnerské násilí vždy negativně ovlivňuje všechny členy rodiny, tedy nejen samotnou oběť. Děti všech věkových skupin, které v rodině žijí, jsou potom nepřímo rovněž obětmi násilí.

Násilí mezi partnery je často popíráno nebo zlehčováno tím, že se omezuje pouze na problém dominance. Zjednodušení spočívá ve skutečnosti, že se z postiženého partnera udělá spoluviník nebo je mu dokonce přisouzena plná odpovědnost za tento zvrácený vztah. Popírá se tak dimenze ovládnutí oběti, při němž je tato oběť paralyzována a zbavena možnosti obrany, popírá se tak násilnost útoků a závažnost psychologických následků týrání pro oběť.⁶³

Násilí se neodehrává ve vakuu, ale v určitém sociokulturním kontextu, v kterém muži a ženy, nemají stejné vyjednávací možnosti. Zpravidla se má za to, že muži mají ve společnosti větší autoritu a vyšší postavení. V důsledku toho existují rozdíly mezi pohlavími v taktice a účincích násilí v intimních vztazích.⁶⁴

2.1.4.1 Násilí na mužích

Ve většině materiálů o domácím násilí a týrání bývá obětí žena nebo dítě. O týraných mužích ani vidu, ani slechu. Ve statistikách tvoří jen jakési "zanedbatelné" procento, ale přece jen je můžeme v dnešní společnosti najít. To, že si muž dá od ženy líbit prakticky cokoli je pro většinu mužské populace naprosto nepředstavitelné. Podle psychologů je příčina v tom, že muži tyto ženy přespříliš milují, obdivují a nikdy by se neodvážili na své bohyně vztáhnout ruku. Dále se shodují, že hlavní vinu nese stupňující se emancipace žen a rozpad tradičního modelu partnerských vztahů. To se týká 5 – 7% mužů, kteří trpí podobně jako týrané a ponižované ženy.⁶⁵

⁶³ Srov. HIRIGOYEN, M. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha : Academia, 2002. s. 19.

⁶⁴ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí- Pracovní manuál*. Praha : AGIS, 2005. s. 5.

⁶⁵ Srov. SPRAVEDLNOST DĚTEM. *Domácí násilí: Jak týrat muže*. [online] [cit. 2006-07-15] Dostupné na : < <http://www.iustin.cz/art.asp?art=166> >.

Počet takto postižených mužů se za poslední léta dokonce zdvojnásobil. Proč jsou tedy jejich případy stále na okraji? Protože většina mužů - obětí se za svůj osud stydí a svou roli v tom hraje i jejich ješitnost. Přiznat takové ponížení je velmi těžké. Zatímco příběh týrané ženy je smutný, stejný případ u muže je jaksi trapný.⁶⁶

Ženy používají násilí k řešení konfliktů či ovládnutí svého nejbližšího okolí, či k podmanění mužů. Muži většinou v těchto vztazích nepocítují dlouhotrvající a silné obavy o svoji bezpečnost, neboť jejich vzrůst a síla, jsou větší než u jejich partnerek. Dočasně pocítují strach, pouze když žena uchopí zbraň či nebezpečný předmět.⁶⁷ Ženy se samozřejmě mnohem méně uchylují k použití fyzické síly (byť to dovedou, stejně dobře jako muži), ale zejména používají psychické vydírání a týrání. Plíživé a nenápadné psychické násilí začíná tím, že žena přepne bez předchozího dotazu televizní kanál, schválně se dívá na pořad, jenž ji nezajímá a za každou cenu nedovolí partnerovi přepnout zpět. Dalším ze způsobů psychického násilí je sexuální vydírání. Tady dochází k odpírání sexuální přízně, užití sexu jako prostředku k dosažení určitého cíle, či jeho použití jako odměny. Na druhé straně stojí ženy, které si naopak často stěžují na své partnery, protože je nedostatečně uspokojují. „Ale v okamžiku, kdy žena začne muže k milování nutit a vyčítat mu jeho neschopnost, jeho to ještě více zablokuje“, říká sexuolog Petr Weiss.⁶⁸

Není výjimkou, že ženy používají jako nástroj vydírání a manipulace své děti. Podněcují je proti otci, jen aby mu psychicky ublížily, či se mu pomstily. To bývá nejobvyklejší v rozvodové nebo porozvodové situaci.

V krajním případě, začnou ženy svému partnerovi vyhrožovat tím, že spáchají sebevraždu a on je bude mít na svědomí. V takových případech je pro většinu mužů velmi těžké partnerku opustit, ale právě tohle by mělo být varovným signálem k rychlému vyhledání odborné pomoci či ukončení vztahu. Obecně platí, že čím má iniciátorka větší IQ, tím rafinovanější způsoby násilí používá.

⁶⁶ Srov. SVAZ MUŽŮ. *Pod bicem ženy*. [online] [cit. 2006-07-15]. Dostupné na: < <http://www.svaz-muzu.cz/zpravy/pod-bicem-zeny-441/> >.

⁶⁷ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí- Pracovní manuál*. Praha : AGIS, 2005. s. 5.

⁶⁸ Srov. SPRAVEDLNOST DĚTEM. *Domácí násilí: Jak týrat muže*. [online] [cit. 2006-07-15] Dostupné na : < <http://www.iustin.cz/art.asp?art=166> >.

2.1.4.2 Násilí na ženách

Násilí páchané na ženách je nejrozšířenějším typem násilí v rodině. V České republice je podle poslední kriminologické statistiky týrána každá osmá žena, tedy asi 500 000 žen. Žena si ovšem nevybírání násilného muže, na počátku vztahu muž obvykle zdůvodňuje potřebu kontrolovat ženu láskou, chce s ženou být stále, musí vědět kde byla, protože ji miluje, později připojuje zastrašování a ponižování ženy.⁶⁹ „Násilí páchané na ženách je každý projev rodově podmíněného násilí, který má, nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo duševní újmu žen, spolu s vyhrožováním těmito činy, zastrašováním a úmyslným omezováním svobody, a to ve veřejném i soukromém životě,“⁷⁰ tak to hlásá Deklarace OSN proti násilí na ženách, ekonomická a sociální rada z roku 1992.

Domácí násilí má řadu forem od psychického (nadávky, obviňování, ponižování, zesměšňování, izolace od okolí, sledování, kontroly, zastrašování fyzickou likvidací, vyhrožování, odepírání spánku a jídla), ekonomického (vytváření ekonomické závislosti na partnerovi pomocí odepření přístupu k penězům, přidělování částek, zákazu pracovat), sexuálního (vynucování sexu, znásilnění), sociální izolace (bránění v návštěvách, kontrolní telefonáty, sledování) až po fyzické násilí (facky, kopání, škrčení, bití, rány pěstí, pálení cigaretou, ohrožování střelnými zbraněmi). Násilí se většinou vyskytuje ve více formách současně a má vzrůstající tendenci.⁷¹

Ve svém počátku jednotlivé útoky v rámci domácího násilí nedosahují intenzity trestného jednání a jsou-li posuzovány izolovaně, může to vést k bagatelizaci a přehlížení. Jednotlivé incidenty však při svém opakování nabývají na síle. V násilném vztahu se střádají fáze klidu, agrese a usmířování. Postupně se fáze klidu zmenšují a fáze agrese prodlužují a jsou častější.⁷²

Z výpovědí týraných žen se postupně dovídáme o teroru, jemuž musely za zdmi svého domova dlouhé měsíce čelit a zdráháme se jejich svědectvím uvěřit. Jsme si jisti, že nám by

⁶⁹ Srov. GJURIČOVÁ, Š. Násilí mezi dospělými členy rodiny. In. GJURIČOVÁ, Š. et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 76.

⁷⁰ ROSA. *Co je domácí násilí*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na : < <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=14> >.

⁷¹ Srov. ROSA. *Formy domácího násilí*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na : < <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=16> >.

⁷² Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 8.

se to stát nemohlo a proto přemýšlíme, čím se oběť odlišuje od nás tzv. „normálních“, proč snášela agresí partnera tak dlouho, apod. Při hledání odpovědí čerpáme ze svých životních zkušeností, což v našich očích situaci oběti obvykle velmi zkreslí a ji samou postaví do nepříznivého světla. Domácí násilí je totiž opředeno řadou mýtů, které nezřídka zabraňují laické veřejnosti angažovat se ve prospěch oběti a poskytnout jí účinnou pomoc. Proto je nutné neustále tyto mýty vyvracet.

Jedním z mýtů je, že *domácí násilí není běžné, týká se několika málo rodin, a to především jen těch z nižších společenských vrstev*. Opak je však pravdou. S domácím násilím má zkušenost až 38 % žen a objevuje se v rodinách s různou socioekonomickou úrovní, mezi partnery různého věku, vyznání atd. Dojem, že se týká jen „problémových“ rodin, může vzniknout tím, že v některých skupinách společnosti je utajováno více než v jiných. Dalším z mýtů je tvrzení, že *případy domácího násilí jsou jen drobné neshody nebo hádky*. O hádce se dá hovořit v případě, že zúčastněné osoby, jež se jejím prostřednictvím snaží prosadit svůj zájem, jsou přibližně stejně silné. Ve vztazích, kde je přítomno domácí násilí, uplatňuje jedna strana převahu nad stranou druhou (např. fyzickou, finanční atd.) a zneužívá jí k prosazení svých zájmů. Tím se od hádky zásadně odlišuje. Častým mýtem bývá také výmluva, že *příčinou násilí je alkoholismus partnera*. Problém je jinde. Pachatelé sice na své oběti útočí v opilosti, ale neméně často je napadají naprosto střízliví. Alkohol není příčinou násilnického jednání agresora, je spíše jeho spouštěčem a stimulatorem. Konzumování alkoholu však poskytuje snadnou omluvu – jak násilníkům, tak jejich partnerkám, pro které je jednodušší věřit, že by je partner nebil, kdyby byl střízlivý.⁷³ Dalším mýtem bývá, že *ženy k násilnému chování muže provokují*. Tento postoj činí za násilí odpovědnou jeho oběť a násilníka zbavuje odpovědnosti. Pokud agresori přiznají, že se uchýlili k násilí, většinou argumentují tím, že je žena k takové reakci vyprovokovala. „Provokací“ míní např. to, že jim žena předložila jídlo o něco později, než jsou zvyklí, že se zdržela déle v práci, na nákupu nebo na návštěvě u rodičů apod. Nezřídka argumentují tím, že si žena bití zasloužila a považují jej za výchovný prostředek. Poněkud absurdním mýtem by se mohlo zdát, že *ženy asi chtějí být týrané, protože jinak by násilníka už dávno opustily*. Faktem ale je, že tyto ženy byly obvykle dlouho izolovány od okolí včetně své původní rodiny a přátel. Nevědí na koho se obrátit o pomoc, riskují, že budou obviněny z rozvracení rodiny (okolím i vlastním svědomím). Mnohdy nemají finanční prostředky na pronájem bytu, rodiče nebo přátelé zřídka kdy disponují natolik

⁷³ ACORUS. *Domácí násilí*. [online] [cit. 2006-07-25] Dostupné na : < www.acorus.cz >.

velkým bytem nebo domem, aby mohli ženě s dětmi poskytnout vyhovující ubytování, na přijetí do azylových domů jsou dlouhé čekací lhůty. Oběti se bojí o život svůj i svých dětí, a proto se dál vystavují nebezpečí napadání, které vnímají jako menší zlo.⁷⁴

Tyto mýty ovlivňují oběti, jimž způsobují pocity viny a bezmoci. Ovlivňují i pachatele, kteří všem těmto mýtům věří, neboť je jejich násilnictví definováno jako typicky mužská vlastnost, je bagatelizováno, omlouváno a je na ně hleděno jako na legitimní prostředek. Ze svých činů pak obviňují ostatní, především oběti násilí. Mýty ovlivňují také chování zařízení, která mají a měly by zakročovat ve prospěch žen, ale takto proti důslednému zasahování působí kontraproduktivně.

Příčiny násilí v rodině

Vznik výše zmíněného domácího násilí je podmíněn mnoha faktory a nelze pokaždé jednoznačně stanovit jeho příčinu. Vždy se jedná o souhrn více vlivů, které k vzniku násilí vedly. Když se snažíme dopátrat, co je příčinami násilí v rodině, můžeme se zaměřit na dva modely. Jednak model vztahový nebo-li interakční a dále model, který se zaměřuje na osobnost násilníka, ale také na oběti násilí a okolnosti, za kterých k násilí dochází.

Výzkumy ukazují, že za násilím v rodinách obyčejně nestojí lidé s extrémní psychopatií. Jen zřídka se jedná o anomální osobnosti, o lidi s psychickými problémy či psychiatrickými onemocněními. Někdy je na vině zvýšená agresivita nebo závislost na alkoholu a jiných návykových látkách.⁷⁵ K násilí na dítěti dochází například tam, kde se setká rodič s určitými vlastnostmi, například nedostatečným ovládním zlostných impulsů, ale také je-li dítě dráždivé, anebo je-li rodičem vnímáno jako odlišné. Tak se vytváří cyklus vzájemně odmítavého a podrážděného chování. Rodiče často přisuzují svým dětem negativní motivy a vlastnosti, kterými zdůvodňují oprávněnost a nutnost fyzických trestů.⁷⁶

⁷⁴ KOUBOVÁ, E.; VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině – Informace pro oběti násilí, soc. pracovník...* . Praha : Bílý kruh bezpečí, 1995.

⁷⁵ ACORUS. *Domácí násilí*. [online] [cit. 2006-07-25] Dostupné na : < www.acorus.cz >.

⁷⁶ Srov. GJURIČOVÁ, Š. Přístupy k problematice násilí v rodině. In. GJURIČOVÁ, Š. et al. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. s. 15.

Vztahový model si všímá vzájemné vazby mezi chováním násilníka a chováním oběti. Poukazuje na to, že chování násilníka a oběti se vzájemně doplňují a že určité chování oběti předchází násilnému chování útočníka. Všímá si také, jak je násilné chování zabudováno do vztahového rámce blízkých osob, například manželů s výrazně patriarchálním názorem.⁷⁷

Dále je třeba upozornit na nebezpečí přenášení násilných vzorců chování. Agresivní chování je z velké části naučené z dětství a mládí, jako způsob řešení konfliktů a problémů, tedy přejímáním vzorů z původní rodiny. Dítě, které je bité, bije často své sourozence i spolužáky. Je klinicky známou zkušeností, že chlapci sexuálně zneužívaní se v dospělosti stávají pachateli sexuálního násilí. Méně známý je mezigenerační přenos fyzického násilí. Děti, které byli bité svými rodiči a trpěly tím, se často v rodičovské roli jakoby proti své vůli uchylují k násilným výchovným praktikám. Výzkumy ukázaly, že muži kteří byli vychováni v rodině, kde otec fyzicky napadal matku, často užívají stejné míry násilí vůči svým ženám a ženy vůči dětem.⁷⁸

Mezi další příčiny a faktory jenž podmiňují vznik domácího násilí můžeme zařadit postoje dnešní společnosti. Špatný je tolerantní postoj společnosti vůči domácímu násilí, patriarchální náhled na rodinu – muž má rozhodovat, je hlava rodiny, či lhostejnost okolí – co se děje u sousedů za zavřenými dveřmi mě nezajímá. K tomu se přidává řada dalších vlivů, jakými jsou nezralost partnerů, obtížná ekonomická situace, ztráta zaměstnání a z toho plynoucí finanční problémy, nedostatek bytů, sociální izolace, náročné životní situace vyvolávající stres a také ztráta smyslu života a hodnot.⁷⁹

Chybějící směr, obzor a ztráta smyslu života vede lidi k povrchnímu žití, ke konzumaci věcí a zkušeností, aniž by něco jejich život sjednocovalo a dávalo mu dynamiku. Vytratilo se vědomí sociálního rozměru jednání, smysl pro spravedlnost a solidaritu a také vztah k normám. Nárůst osobní svobody často vede k libovůli. Přesto nesmíme zapomínat, že svoboda ostatních lidí je stejně důležitá jako naše vlastní svoboda. U člověka také narůstá pocit ztráty významu a důležitosti vlastního života vzhledem k velikosti moderního světa, který jej pohlcuje. Člověk se trápí pocitem bezmoci a bezvýznamnosti, nepřipadá si ani

---

⁷⁷ Srov. tamtéž. s. 15.

⁷⁸ Srov. tamtéž. s. 15.

⁷⁹ ACORUS. *Domácí násilí*. [online] [cit. 2006-07-18] Dostupné na : < www.acorus.cz >.

důležitý, ani vlivný, a to má za následek ztrátu všech skutečných hodnot i obětavosti. To vede k sebeodcizení, nenávisti vůči sobě a vůči druhým lidem.⁸⁰

⁸⁰ ŠRAJER, J. Drogová závislost a výchova ke svobodě. *Teologické texty* [online] [cit. 2006-18-7] Dostupné na: <<http://www.teologicketexty.cz/index.php?s=clanek&kod=20050930152855&nadpis=Drogova-zavislost-a-vychova-ke-svobode>>.

3 JAK ŘEŠIT DOMÁCÍ NÁSILÍ?

Ochrana rodiny před domácím násilím by měla v první řadě vycházet ze snahy o ochranu celistvosti rodiny a ze zájmů všech jejích členů. Podpora vlády by měla spočívat zvláště v prevenci domácího násilí a ve službách nápravy rodiny a partnerských vztahů. Důraz, při řešení problémů domácího násilí, by měl být kladen hlavně na rozvoj dostupného poradenství, terapeutické péče pro oběti i pachatele a rovněž v podpoře azylových zařízení pro oběti domácího násilí. Jednotlivá opatření boje proti domácímu násilí prováděná ve sféře legislativní i exekutivní by měla vycházet z priority udržení rodiny jako celku. Rozvrat rodiny by měl být poslední a současně výjimečnou možností, k níž lze přistoupit teprve poté, co byly vyčerpány všechny ostatní možnosti smírného řešení.⁸¹

3.1 Prevence domácího násilí

Povědomí o domácím násilí je v naší společnosti stále nedostatečné, a to i mezi těmi, kteří jsou zodpovědní za poskytování pomoci jeho obětem. Je nutné, aby si veřejnost uvědomila, že domácí násilí nelze tolerovat. Velkou roli zde hraje dostatečná informovanost odborné i laické veřejnosti, jež je uskutečňována zejména formou výcvikových programů, informačních kampaní, vzdělávacích akcí apod. Důležitost tudíž spočívá v náležité prevenci.

Mluvíme-li o prevenci násilí v rodině, znamená to předcházení a řešení velmi složitého sociálního problému. Má-li přinášet pozitivní výsledky musí být komplexní a interdisciplinární. Podmínkou je, že se domácí násilí nevnímá jen jako trestný čin, který je třeba vyšetřit, odsoudit a potrestat, ale především jako společenský fenomén vyžadující psychoterapeutickou pomoc oběti, její rodině i pachateli.⁸²

Prevenci rozdělujeme do tří stupňů, tj. primární, sekundární a terciální prevence. Primární prevence má za úkol předcházení nežádoucímu jevu. Zaměřuje se na osvětovou činnost u široké veřejnosti s cílem zvýšit citlivost vůči násilí, zároveň apelovat na občanský princip (angažovanost namísto lhostejnosti a netečnosti) a dle možností konat vzdělávací akce pro

⁸¹ OBČANSKÝ INSTITUT. *Ochrana rodiny před domácím násilím*. [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na: < <http://www.obcinst.cz/clanek.asp?id=833> >.

⁸² Srov. *Obce, města, regiony a sociální služby*. Praha : Socioklub, 1999, s. 141 – 142.

různé cílové skupiny (např. profesní skupiny přicházející do kontaktu s potenciálními oběťmi domácího násilí, programy ve školách apod.)⁸³ Sekundární prevence znamená zejména vyhledávání rizikových žen, dětí, rodin a situací. Jejím úkolem je programové působení na tyto skupiny lidí a na tyto situace tak, aby se riziko domácího násilí snížilo na minimum.⁸⁴ Terciární prevence se věnuje obětem domácího násilí, zmírňování následků a pomoci při návratu do „normálního života“.

Specifickou formou prevence, jež se nedá zařadit do jediného stupně prevence, je telefonická a internetová krizová intervence. Telefonické linky jsou provozovány mnohými organizacemi a jsou zaměřeny na pestrou škálu cílových skupin. To samé je též u internetových prezentací. Prostřednictvím webových stránek mohou lidé lehce získat potřebné informace o domácím násilí, nabízených službách, bezpečnostním plánu a také další kontakty na různé organizace, na něž se mohou obrátit.

Oblast prevence představuje velmi širokou škálu aktivit nejrůznějších organizací, ať už státních, nestátních či církevních. Důležité je, aby mezi nimi fungovala kvalitní spolupráce.

V oblasti prevence se nejvíce angažují neziskové organizace. Jednou z významných akcí posledních let byla například *Kampaň proti domácímu násilí na ženách*, kterou vyhlásilo a svým programem podpořilo deset neziskových organizací z nejrůznějších regionů České republiky. Ta měla za cíl zvýšit informovanost o domácím násilí i o možnostech pomoci, a zároveň měla přispět ke snížení tolerance vůči domácímu násilí. Probíhala na několika úrovních, vedle mediální kampaně zahrnovala i řadu informačních aktivit jednotlivých neziskových organizací (semináře, konference, informační akce apod.). V rámci kampaně zároveň ženy-oběti obdržely informace o domácím násilí a možnostech pomoci.⁸⁵

⁸³ Srov. RODINY. Zpráva o činnosti Koordinační skupiny pro 10. Výročí MRR [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na: < http://www.rodiny.cz/ncpr/rod_stat/stat_inst/zajicek.html >.

⁸⁴ Srov. HADJ-MOUSSOVÁ, Z. Sexuální výchova. In VANIČKOVÁ, E. PROVAZNÍK, K. HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II.díl*. Praha : Karolinum, 1999, s. 108.

⁸⁵ STOP NÁSILÍ. *Kampaň domácího násilí*. [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na:

3.2 Pomoc obětem domácího násilí

Důstojnost a rychlost zotavení obětí domácího násilí mj. závisí na projeveném respektu a poskytnutí pomoci profesionálními pracovníky a dalšími lidmi. Profesionální, dobrovolní a další pracovníci, kteří přichází do styku s obětí, by měli být odborně proškoleni a měli by projevovat zvýšenou citlivost vůči problémům obětí, schopnost reagovat na krizové situace, provádět prevenci násilí a účastnit se vzdělávacích seminářů a konferencí.⁸⁶

V případě dlouhodobého týrání dochází u jeho oběti k významným psychickým změnám. Oběť racionalizuje chování partnera a brání se vyhledávání pomoci. Připouští si problém, jeho nositelem je však ona, protože dává druhému podněty k jeho agresi. Situaci řeší změnou svého chování, úzkostlivou kontrolou sebe sama, snižuje se její sebeocenění.⁸⁷ Kromě toho dochází k adaptaci na stresovou situaci. Má-li takováto osoba opět prožívat život bez násilí, vyžaduje to dlouhodobou podporu a doprovázení. Je třeba spolupráce oběti s lékařem, Policií ČR, orgány činnými v trestním řízení, institucemi zabývajícími se řešením sociálních otázek spojených s touto problematikou (bydlení, ohrožení dětí...), s centry vyhrazenými přímo obětem násilí.⁸⁸

Oběti neví, jakým způsobem svou situaci řešit. Je jim sice nabídnuto poskytnutí pomoci ze strany organizace, avšak většinou mají k pachateli násilí ambivalentní vztah, doufají v jeho změnu, doma mají své věci, důležitou roli zde hrají také děti. Navíc se setkávají s rozporuplnými reakcemi okolí, s přičítáním viny za současný stav. Nemohou se rozhodnout pro některé z řešení, neboť neví, která varianta bude nejlepší.⁸⁹ K oběti proto musíme přistupovat s pochopením, bez jakéhokoli náznaku obviňování či výčitek, dát najevo, že za násilí ani chování agresora není odpovědná, a že nikdo nemá právo působit jiné osobě bolest. Je dobré zmínit, že podobnou situaci zažívá mnoho dalších lidí, a že nejdůležitější je bezpečnost její a jejích dětí. Vhodné je nabídnout pomoc (např. doprovod k lékaři, na policii, advokátovi) a probrat možnost případného bezpečného odchodu z domova. Oběť však musí jednat podle jejích vlastních rozhodnutí.⁹⁰ Pokud samy nevíme jak s obětí mluvit a co jí

< http://www.stopnasili.cz/docs/TZ_Kampan_domaci_nasili.doc >.

⁸⁶ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 14.

⁸⁷ Srov. FEMINISMUS. *Domácí násilí*. [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na:

< <http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241> >.

⁸⁸ Srov. tamtéž.

⁸⁹ Srov. tamtéž.

⁹⁰ Srov. ROSA. *Práce s obětí domácího násilí*. [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na:

poradit, je užitečné se obrátit na pomáhající organizace nebo odbornou literaturu.⁹¹ Důležité je poskytnout kontakty na specializovaná centra, zpravidla neziskové organizace, kam se může oběť domácího násilí obrátit o pomoc.

3.2.1 Pomáhající neziskové organizace

První nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) začaly vznikat počátkem 90. let a kladly si za cíl zlepšit a změnit problematiku domácího násilí. Byly zakládány na různých místech republiky a teprve postupem času se z některých regionálních NNO stávaly organizace s celostátní působností. Rozšiřoval se nejen počet jejich členů, sídel, krizových či denních center, ale rovněž se zvětšovala nabídka služeb, které svým klientům poskytují. Cílem činnosti NNO jsou sociální programy, které realizují, aniž sledují zisk jako hlavní záměr a cíl svého snažení.⁹²

Tyto organizace v čele s Občanským sdružením ROSA, Psychosociálním centrem Acorus, Bílým kruhem bezpečí či Ligou lidských práv (viz. Příloha), poskytují bezplatnou komplexní přímou pomoc obětem domácího násilí. Klientům nabízí psychosociální poradenství, odborné právní či psychiatrické konzultace a podporu v jejich těžké situaci. Některé organizace provozují i poradenskou telefonní linku či poradenství po internetu. Zaměřují se také na prevenci domácího násilí.⁹³ Při práci s oběťmi je potřeba týmové práce, spolupráce psychologů, policistů, právníků, lékařů, sociálních pracovníků atd. Potřebný je ucelený a diferencovaný systém opatření, který by postihl různé podoby a stupně domácího násilí, a to se právě tyto organizace snaží vytvořit.⁹⁴

< <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=25> >.

⁹¹ Organizace ROSA vydala v srpnu 2005 překlad knihy Ellen Pence: *V našem vlastním zájmu*. Kniha je určena pro terapeutky, sociální pracovníky, lékaře i další skupiny odborníků, ale i laické veřejnosti. Zaměřuje se na terapii týraných žen, které ve svém vztahu zažívají násilí.

⁹² Srov. TOMĚŠ, I. Sociální politika, sociální služby a sociální práce. In MATOUŠEK, O. et al. *Základy sociální práce*. Praha : Portál. 2001, s. 173.

⁹³ Srov. ROSA. *Kdo jsme*. [online] [cit 2006-08-12]. Dostupné na: < <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=2> >

⁹⁴ Srov. FEMINISMUS. *Domácí násilí*. [online] [cit 2006-07-29]. Dostupné na: < <http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241> >.

3.2.2 Pomoc policie v případech domácího násilí

Nezastupitelnou úlohu při omezování domácího násilí sehrává Policie České republiky, které ze zákona vyplývá povinnost chránit bezpečnost osob a majetku, odhalovat trestné činy a přestupky, zjišťovat jejich pachatele a mnohé další úkoly.⁹⁵ Neboť policie pracuje 24 hodin denně, s velkou pravděpodobností bude první, kdo přijde s obětí domácího násilí do styku. První kontakt mezi policií a obětí je rozhodující pro to, jak se oběť vyrovnává se vzniklou situací a jak se z ní zotaví.⁹⁶ Avšak názor, že se v případě domácího násilí jedná o soukromou záležitost, do které by se stát neměl vměšovat, ovlivňuje i jednání státních složek. I když je policie k domácímu násilí přivolána, jen zřídka dochází k dalšímu šetření nebo podání trestního oznámení. Policejní úředníci a úřednice chápou tyto případy často jako rodinné hádky, a snaží se proto o zprostředkovávání a usmířování. Málokdy dochází k zajištění pachatele a pokud ano, tak většinou jen na několik hodin. Tím zákrok státních úředníků končí. Když se některé případy přece jen dostanou až ke státnímu zastupitelství, bývá řízení pozastaveno a doporučeno jít cestou podání soukromé žaloby. V některých případech je pak řízení zastaveno pouhým ustanovením pokuty. Odsouzených je málo, výška trestů při činech u domácího násilí je – nehledě na extrémní případy – také velmi nízká.⁹⁷

U policistů by byl na místě odborný výcvik týkající se problematiky obětí, který by kladl důraz na uvědomění si a vcítění se do situace obětí a jejich potřeb. Zacházení s obětí citlivějším způsobem, napomůže i policii v tom, že dostane více informací a oběť bude ochotnější se zapojit jako svědek u soudního systému.⁹⁸

Nicméně hlavním úkolem policie, řešící domácí násilí, je ochránit oběť a zabránit tomu, aby pachatel v násilí pokračoval.

3.2.3 Legislativní opatření

České právo ještě do června roku 2004 neznalo pojem domácí násilí (či násilí v rodině). V trestním zákoně byla jen formulace "násilí na svěřené osobě". Vzhledem k této skutečnosti, že neexistoval trestný čin, který by jako jediná skutková podstata zahrnoval veškeré formy

⁹⁵ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 4.

⁹⁶ Srov. tamtéž. s. 15.

⁹⁷ Srov. PROFEM. *Dá se problém domácího násilí vůbec rozumně řešit?* [online] [cit 2006-08-12]. Dostupné na: < http://www.profem.cz/pf-modely_reseni/brozurabig_3.pdf >.

⁹⁸ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 15.

tohoto násilí, bylo takovéto trestněprávní jednání posuzováno jako jednotlivé přestupky a jednotlivé trestné činy.⁹⁹ Domácí násilí však nelze posuzovat jako jednotlivé izolované útoky směřující zejména proti tělesné integritě. Prezentuje totiž celou šíři tohoto druhu násilí, kdy vedle intenzivních forem fyzického násilí jsou přítomny i „mírnější projevy“ jako stále psychické, ekonomické či citové ponižování a vydírání.¹⁰⁰

Od 1.6.2004 tedy vstoupila v platnost novela trestního zákona (zákon č. 91/2004 Sb.), která v § 215a *Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě nebo osoby blízké* zavádí trestnost domácího násilí. Pod „týráním“ soudní praxe chápe zlé nakládání se svěřenou osobou, nyní i blízkou osobou. Jde o zacházení vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které týraná osoba pociťuje jako těžké příkoří.¹⁰¹

Domácí násilí je snad jedinou kategorií trestných činů, kdy pachatel dobrovolně a bez obav setrvává na místě činu – ve svém domě. Je to naopak oběť, kdo prchá bez peněz a potřebného vybavení, často s dítětem, a hledá útočiště u příbuzných, přátel či v azylovém domě.¹⁰² A proto byl „dne 14. března 2006 přijat zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon umožní od 1.1.2007 vykázaní pachatele domácího násilí ze společně obývaného bytu či domu na dobu 10 dnů. Předběžným opatřením bude možno požádat o prodloužení této doby a to maximálně na dobu jednoho roku. Zároveň tento zákon počítá se zřízením tzv. intervenčních center.“¹⁰³ Podle českého právního řádu tak ochrana vlastnického práva přestane dominovat nad ochranou zdraví, života a osobní svobody.

Legislativní vyjádření trestuhodnosti domácího násilí v našem hmotném trestním právu je nutnou podmínkou především ke změně právního vědomí české společnosti, že domácí násilí není jen věcí soukromou, ale že jde o společensky zavrženíhodné jednání, které naplňuje skutkovou podstatu trestného činu uvedeného ve zvláštní části trestního zákona.¹⁰⁴

⁹⁹ Srov. FEMINISMUS. *Domácí násilí*. [online] [cit 2006-08-12]. Dostupné na: < <http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241> >.

¹⁰⁰ Srov. DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí*. Praha : AGIS, 2005. s. 53.

¹⁰¹ Srov. ROSA. *Legislativa v ČR*. [online] [cit 2006-08-12]. Dostupné na: < <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=18> >.

¹⁰² Srov. *Jak jednat v případech domácího násilí?* Brno : Liga lidských práv, 2004. s. 5.

¹⁰³ ROSA. *Legislativa v ČR*. [online] [cit 2006-08-12] Dostupné na: < <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=18> >.

¹⁰⁴ Srov. FEMINISMUS. *Domácí násilí*. [online] [cit 2006-08-12]. Dostupné na: < <http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241> >.

3.3 Uzdravovací proces

Zranění v rodinných vztazích jsou vždycky zdrojem velkého zklamání, utrpení a bolesti, a to i v případě, že se staly před mnoha lety. Právě ony staré záležitosti mohou být zdrojem bolesti, pokud nebyly uzdraveny a očištěny, a mohou také do jisté míry ovlivňovat naše aktuální postoje, jednání a samozřejmě vztahy v naší rodině. Právě proto je nesmírně důležité vrátit se ke všem ranám, které jsme utrpěli v rodinném prostředí, abychom je nepřenášeli (zpravidla nevědomky) na své aktuální vztahy v rodině i mimo ni.

Každý z nás během svého života prožil nějakou křivdu. Ublížení bývá obvykle velice bolestnou vzpomínkou, k níž se obyčejně nechceme vracet a jen těžko na ni zapomínáme, zvláště bylo-li skutečně citelné. Týká se to především zranění způsobených našimi nejbližšími. Velmi bolestná jsou také zranění z dětství. Občas jsou tyto ublížení tak velká, že přesahují emocionální a duchovní možnosti jedince. Jelikož je člověk nedokáže sám unést, zasouvá je někam hluboko do podvědomí. Tím se lidská psychika brání proti trvalé vnitřní bolesti, avšak toto zapomenutí je jen zdánlivé.¹⁰⁵

Mnozí lidé naříkají, že měli těžké dětství, ve kterém jim bylo velmi ublíženo. Jiní jsou zase zraňováni v dospělosti ve svých vztazích a rodinách. Cítí se pak pod tlakem, že musí všechny tyto rány „zpracovat“. Avšak tento jejich životní příběh je také kapitál, se kterým mohou podnikat. Musí se ale smířit se svými ranami a ty se pak stanou prameny života. Dokáže-li se člověk smířit se svým příběhem, pak také pochopí, že všechno má smysl. I naše vlastní bolestné zkušenosti mají svůj smysl. Dávají nám možnost žít jinak; citlivěji, intenzivněji, vděčněji a otevřeněji vůči lidem a umožňují nám porozumět bolesti druhých.¹⁰⁶ Stáváme se tak navzájem léčiteli a pokud někdo sdílí s námi naše trápení a starosti, umenšuje to intenzitu bolesti. K léčení však nemůže dojít, pokud si své zranění nepřiznáme. Jestliže je však vnitřně přijmeme, bude nás bolest posilovat a nutit k růstu, k objevení nových netušených vrstev v nás samotných.¹⁰⁷ Neuzdravené křivdy se mění i ve zdroj ubližování druhým. Ať už totiž člověk chce nebo ne, předává dál to, co sám zakusil. Jelikož se potřebuje utrpení zbavit, přesouvá ho na druhé.

¹⁰⁵ Srov. AUGUSTYN, J. *Křivda, ...* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000. s. 5.

¹⁰⁶ Srov. GRÜN, A. *Moc nad bezmocí – Rozvíjet vědomí vlastní ceny.* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. s. 37.

¹⁰⁷ Srov. SCHULTZ, J. *Vlídá povzbuzení na každý den.* Praha : Portál, 2002. s. 334.

Uzdravování je proces a uzdravení znamená být slyšet, být v pohodě. Tento proces má způsobit, že se zranění uzavře a zajizví, a tak se obnoví zdraví. Dochází při něm k jasnějšímu uvědomění si rozsahu násilí, jemuž byl člověk vystaven. Poté, co si přizná potřebu asistence, pomoci či doprovázení, může začít obnovovat svou důvěru k sobě samému a k ostatním.¹⁰⁸ Ve své krizi se totiž nesmíme zabydlet. Důležité je najít víru v sebe a ve schopnost zvládnout i ty největší potíže. O svých starostech je dobré mluvit s lidmi, kterým důvěřujeme. Tím můžeme získat tolik potřebný náhled k nalezení nějakého řešení.

3.4 Opuštění a smíření

Jsme lidé, hřešíme, zraňujeme své bližní a ti zraňují nás. Do této situace ale vstupuje Ježíšova výzva k odpuštění. „Odpouštějte a bude vám odpuštěno.“ (Lk 6,37) Není však nerealistická a odtržená od života? Máme každému „jen tak“ odpustit? Nicméně bez odpuštění a smíření nelze smysluplně žít. Pokud budeme zůstávat v našem neodpuštění a budeme si všechno neustále pamatovat, naše vztahy budou zablokovány. Pro náš další spokojený život je nutné odpuštění dávat i přijímat.¹⁰⁹

Stává se, že lidé touží překonat v sobě pocit ublížení, ale pletou si pojmy odpuštění se smířením. Jde tu však o dvě různé, byť úzce související, zkušenosti. Opuštění smíření předchází; představuje také nutnou podmínku skutečné jednoty a smíru mezi lidmi. Smíření lze budovat jedině na vzájemné výměně odpuštění.¹¹⁰

Opuštění znamená rozhodnutí vzdát se nároku na odplatu, vzdát se určité pomstychtivosti za to, že mi někdo ublížil. Mohu odpustit, ale zranění přitom zůstane a budu si pamatovat, co se stalo. Víím, že mi ten druhý ublížil, můžu mu to i říct, ale mám mu dát šanci se polepšit. Opuštění znamená i to, že nevynáším nad druhým soud. Nebezpečím neodpuštění je zahořklost a tvrdost srdce, to vede až k beznaději a zoufalství.¹¹¹

¹⁰⁸ Srov. BEZRUCOVÁ, B. *Násilí na ženách a jeho řešení z pastoračního hlediska*. České Budějovice, 2003. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Michal Kaplánek, ThD. s. 80.

¹⁰⁹ Srov. Bez odpuštění a smíření se nedá smysluplně žít: rozhovor s Antonínem Krasuckým. *Rodinný život*, 2006, ročník XVI. č. 2. s. 7.

¹¹⁰ Srov. AUGUSTYN, J. *Křivda, odpuštění, smíření*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000.

¹¹¹ Srov. Bez odpuštění a smíření se nedá smysluplně žít: rozhovor s Antonínem Krasuckým. *Rodinný život*, 2006. ročník XVI. č. 2. s. 7.

Odpuštění má charakter vnitřní zkušenosti. Spočívá v osobním rozhodnutí odpustit našim viníkům všechna jejich provinění proti nám. Je nezávislé na bližním, neboť se uskutečňuje v hloubi srdce. Osobní odpuštění je možné i tehdy, nemůžeme-li se zatím s druhým ještě zcela smířit. Druhému však můžeme darovat své odpuštění i v situaci, kdy zatím nevnímá odpovědnost za zlo, které nám způsobil a ve vztahu k nám nadále zůstává v postoji nevlídnosti či neochoty.¹¹²

U smíření je naopak nutný podíl obou zúčastněných stran konfliktu. Smíření často vyžaduje delší čas a velkou trpělivost. Není dobré příliš ukvapeně směřovat ke smíření, pokud mezi oběma stranami stále přetrvává velká neochota a odpor. Naprosté smíření vyžaduje vzájemně překonat výhrady, emocionální bloky, neochotu a nevlídnost. Oboustranné odpuštění a smíření roste často velice pomalu. Je tedy třeba čekat a zároveň se pokoušet vycházet si vstříc.¹¹³

Se smířovacími rituály, se často pracuje v párové terapii. Anselm Grün to popisuje takto: „Terapeuti poznali, že ne všechny dřívější konflikty a poranění se dají prodiskutovat. Mnohdy způsobí taková výměna názorů jen nová nedorozumění a poranění. (...) Při smířcím rituálu může každý partner napsat, co ho zraňovalo a kdy podle jeho názoru zranil druhého on. Poprosí o odpuštění za to, co svému partnerovi udělal, a ujistí ho o své ochotě mu odpustit.“¹¹⁴ Tyto smířcí rituály jsou důležité především v manželství, aby pár po mnoha prožitých zklamáních a křivdách mohl nově začít, protože smíření osvobozuje od břemene minulosti.¹¹⁵

Zpracování výše uvedených pocitů ublížení dávají člověku větší šanci vést zdařilejší osobní, pracovní, ale zvláště partnerský a rodičovský život. Zároveň, pokud k tomuto zpracování dojde již v mládí, zabraňuje to přenášet si do života nekvalitní vzory, postoje a způsoby jednání, jejichž svědkem byl člověk ve své původní rodině.¹¹⁶

¹¹² Srov. AUGUSTYN, J. *Křivda*, ...Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000.

¹¹³ Srov. AUGUSTYN, J. *Křivda*, ...Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000.

¹¹⁴ GRÜN, A. Smířujeme se v rodině. *Rodinný život*, 2006, ročník XVI, č.2. s. 10.

¹¹⁵ Srov. tamtéž. s. 10.

¹¹⁶ Srov. AUGUSTYN, J. *Křivda*, ...Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000. s. 9.

ZÁVĚR

Násilí v rodině je velmi rozsáhlou problematikou, která by si zasloužila jistě daleko větší pozornost, než jakou jí je rozsah bakalářské práce schopen vyhradit. Kladla jsem si otázku jak je možné, že se vztah dvou lidí, kteří si na začátku svého soužití přáli a činili jen to nejlepší, změní natolik, že jeden z nich použije hrubého násilí vůči druhému? Odpověď můžeme mnohdy najít ve špatném zacházení v dětství. Násilné chování rodičů vůči sobě, dětem a ostatně jakékoli násilí v rodině i mimo ni, může mít, a také většinou má, značné dopady ve všech oblastech vývoje dítěte. Dítě si totiž osvojuje vzorce chování, které zažívá a vidí v rodině. Setkává-li se pravidelně s násilím, je vysoká pravděpodobnost, že se bude v dospělosti chovat také násilně. To se pak promítá do jeho osobního i veřejného života a do dalších vztahů které naváže.

Násilí v rodině je velmi rozšířeným jevem v každé společnosti. Není však jen současným problémem, ale prolíná se celou historií lidstva. Současná společnost přiznává existenci tohoto problému a považuje ho za negativní jev, který ohrožuje kvalitní fungování rodiny a výchovu dětí. Přestože však stát a neziskové organizace realizovaly řadu příslušných opatření, oběti domácího násilí přesto stále narážejí na nepochopení, neznalost a především nevyhovující systém podpory obětí. Komplexní odborná pomoc je často navíc poskytována pouze neziskovými organizacemi, jejichž rozmístění je soustředěno jen do několika větších měst ČR.

Všechny potíže, se kterými se na své cestě životem setkáme, nám však pomáhají i k osobnímu růstu. Je těžké tomu věřit ve dnech, kdy bojujeme se zklamáním, lítostí nebo beznadějí. Nesmíme však podléhat pesimismu a nechat se ovládat minulostí. Tu nikdo změnit ani smazat nedokáže. Měli bychom se snažit neulpívat v sebelítosti, snažit se nacházet smysl života a snažit se, i přes všechno prožité utrpení, rozvíjet láskyplné vztahy k druhým lidem.

Pokud však máme připravovat dobrou budoucnost, měli bychom být povzbuzováni k vytrvalosti v lásce. Zásady popsané v Bibli lze uplatnit v každém stádiu konfliktu domácího násilí – miluj svého bližního jako sám sebe... Čiň druhým to, co bys chtěl, aby činili oni tobě... Hleďte na zájmy druhých... Odpusťte, jako Pán odpustil vám... Nedejte se přemoci zlem, ale přemáhejte zlo dobrem. Uplatňovat tyto zásady může být obtížné, ale vždycky to stojí za námahu.

SEZNAM LITERATURY

ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika*. Brno : CDK, 2004. ISBN 80-7325-030-6.

AUGUSTYN, J. *Křivda, odpuštění, smíření*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000. ISBN 80-7192-406-7.

BEZRUČOVÁ, B. *Násilí na ženách a jeho řešení z pastoračního hlediska*. České Budějovice, 2003. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Michal Kaplánek, ThD.

CORETH, E. *Co je člověk?* Praha : ZVON, 1994. ISBN 80-7113-098-2.

DUFKOVÁ, I.; ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí - Pracovní manuál*. Praha : AGIS, 2005.

GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3.

GRÜN, A. *Moc nad bezmocí – Rozvíjet vědomí vlastní ceny*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-226-9.

HINTNAUS, L. *Člověk a rodina, smysl a funkce rodiny*. České Budějovice : Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta České Budějovice, 1998. ISBN 80-7040-315-2.

HIRIGOYEN, M. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha : Academia, 2002. ISBN 80-200-0994-9.

Jak jednat v případech domácího násilí? Brno : Liga lidských práv, 2004. ISBN 80-239-2207-6.

KLABOUC, J. *Manželství a rodina v minulosti*. Praha : Orbis, 1962.

KOUBOVÁ, E.; VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině – Informace pro oběti násilí, sociální pracovníky, policisty a veřejnost*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 1995.

KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. 2. vyd. Hradec Králové : GAUDEAMUS, 1999. ISBN 80-7041-135-X.

MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-099-7.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha : SLON, 1997. ISBN 80-901424-7-8.

MATOUŠEK, O. et al. *Základy sociální práce*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

Obce, města, regiony a sociální služby. 1. vyd. Praha : Socioklub, 1997. ISBN 80-902260-1-9.

ODEHNAL, I. *Úvod do Filozofie člověka*, Brno : AKADEMICKÉ NAKLADATESTVÍ CERM, 2002. ISBN 80-7204-230-0.

OPATRŇY, A. *Příprava na manželství*. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 1994.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem*, Praha : Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.

Sborník příspěvků z pracovního semináře: Násilí na seniorech. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. ISBN 80-244-0409-5.

Sborník vybraných přednášek z IX. Konference Společnosti sociálních pracovníků: Násilí v rodině a jeho důsledky. Praha : MPSV, 1999. ISBN 80-85529-56-4.

SCHULTZ, J. *Vlídlná povzbuzení na každý den*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-704-3.

SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. Praha : EUROUNION, 1996. ISBN 85-85858-30-4.

STŘELEČ, S. et. al. *Kapitoly z rodinné výchovy*. Praha : Fortuna, 1992. ISBN 80-85298-84-8.

VANÍČKOVÁ, HADJ- MOUSSOVÁ, Z. PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině- syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Praha : Centrum preventivního lékařství oddělení zdraví dětí a mládeže 3. lékařské fakulty UK, 1995. ISBN 80-7184-008-4.

WIRTZ, U. *Vražda duše*. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7178-975-5.

ZELENÁ, M.; KLÉGGROVÁ, A. *Podpora rodiny*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-67-9.

Život z víry. 2. vyd. České Budějovice : Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2005. ISBN 80-7040-809-X.

Časopisecké statě:

Rodinný život, č.40. Olomouc: Centrum pro rodinu, 1998.

Rodinný život, č.48. Olomouc: Centrum pro rodinu, 1999.

Rodinný život, č.55. Olomouc: Centrum pro rodinu, 2001.

Rodinný život, č.4. Olomouc: Centrum pro rodinu, 2004. ISSN 1214-0856.

Rodinný život, č.4. Olomouc: Centrum pro rodinu, 2005. ISSN 1214-0856.

Rodinný život, č.2. Olomouc: Centrum pro rodinu, 2006. ISSN 1214-0856.

Rodinný život, č.3. Olomouc: Centrum pro rodinu, 2006. ISSN 1214-0856.

Internetové zdroje:

ACORUS [online]. Dostupné na : < <http://www.acorus.cz/> >

Bílý kruh bezpečí [online]. Praha : Bílý kruh bezpečí, Dostupné na: < <http://www.bkb.cz/> >

Élektra [online]. Praha : Élektra, Dostupné na: < <http://centrumelektra.cz/> >

Feminismus [online]. Dostupné na: < <http://www.feminismus.cz/> >

Liga lidských práv [online]. Praha : Liga lidských práv, Dostupné na: < <http://www.llp.cz/> >

Magdalenium [online]. Dostupné na: < <http://magdalenium.cz/> >

Ministerstvo vnitra - Východočeská policie pro vás [online]. Dostupné na: < <http://www.mvcr.cz/> >

Národní zpráva o rodině [On-line]. Dostupné na : < <ftp://www.noviny-mpsv.cz/> >

Občanský institut. [online]. Dostupné na: < <http://www.obcinst.cz/> >

Profem [online]. Dostupné na: < <http://www.profem.cz/> >

Riaps [online]. Dostupné na: < <http://www.mcssp.cz/riaps.php/> >

Rodiny [online]. Dostupné na: < <http://www.rodiny.cz/> >

Rosa. [online] Dostupné na: < <http://rosa-os.cz/> >

Spravedlnost dětem. [online] Dostupné na : < <http://www.iustin.cz/> >

Stop násilí [online]. Dostupné na: < <http://www.stopnasili.cz/> >

Svaz mužů [online] Dostupné na: < <http://www.svaz-muzu.cz/> >

Teologické texty [on-line]. Dostupné na: < <http://www.teologicketexty.cz/> >

Všers [on-line]. Dostupné na : < <http://www.vsers.cz/> >

Wikipedie ,otevřená encyklopedie [on-line]. Dostupné na: < <http://cs.wikipedia.org/> >

ABSTRAKT

BUDAŘOVÁ, L. *Násilí v rodinných vztazích*. České Budějovice, 2006. bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. vedoucí práce: Mgr. Jindřich Šrajer, Dr.theol.

Klíčová slova: bakalářská práce, člověk, etika, hodnoty, násilí v rodině, neziskové organizace, policie, pomoc, prevence, odpuštění, osoba, osobnost, rodina, služby, smíření, vztahy.

Bakalářská práce pojednává o násilí v rodinných vztazích. Usiluje o objasnění podstaty samotného člověka, člověka jako osoby a osobnosti a prozkoumává vztahy, které člověka, v průběhu života, provází. Popisuje násilí v nejrůznějších rodinných vztazích a snaží se zhodnotit možnosti prevence, nápravy a pomoci obětem násilí a jejich rodinám. Příloha představuje pomáhající neziskové organizace, které se specializují na problematiku domácího násilí. Mapuje jejich aktivity a služby, které svým klientům nabízí.

ABSTRACT

BUDAŘOVÁ, L. *Domestic violence*. České Budějovice, 2006. Bachelor work. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Head of work: Mgr. Jindřich Šrajber, Dr.theol.

Key words: bachelor work, human being, ethic, a society's values, domestic violence, nonprofit organizations, police, help, prevention, forgiveness, person, personality, family, services, reconciliation.

This bachelor thesis is focused on violence within the family. It is trying to elucidate an essence of human being, to describe a human as a person, to clear up a personality of human being, to explore relationships that are accompanying human being during his life cycle. This document also describes violence within different family relationships and it is trying to define possibilities of prevention, correction and help aimed to victims and families of theirs. The supplement presents helping nonprofit organizations, that are specialized in problems of domestic violence. It surveys their activities and services, which are offered to clients.

PŘÍLOHA - HLAVNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ROSA

adresa: Podolská 242/25, 147 00 Praha 4

telefon: 241 432 466

e-mail: info@rosa-os.cz, poradna@rosa-os.cz

webová stránka: www.rosa-os.cz

ROSA vznikla v roce 1993 jako nadace. S ohledem na nový nadační zákon se v roce 1998 přeregistrovala na občanské sdružení. Poskytuje bezplatnou komplexní pomoc ženám-obětem domácího násilí. Ženám nabízí psychosociální poradenství, odborné právní či psychiatrické konzultace a podporu v jejich těžké situaci. V případě potřeby svým klientkám a jejich dětem zajistí na dobu 3 - 6 měsíců ubytování v azylových pokojích s utajenou adresou. Není-li ubytování v těchto pokojích možné, snaží se klientkám pomoci s vyhledáním jiného azylového ubytování. Vedle přímé pomoci ženám v Informačním a poradenském centru pro ženy-oběti domácího násilí se ROSA zaměřuje i na prevenci domácího násilí. Pořádá přednášky, semináře či konference k domácímu násilí pro odbornou i širší veřejnost, nedílnou součástí jejich aktivit je vydávání informačních letáků, brožur a publikací.

PSYCHOSOCIÁLNÍ CENTRUM ACORUS

adresa: utajená

telefon: 283 892 772

e-mail: acorus@atlas.cz

webová stránka: www.acorus.cz

Občanské sdružení Acorus vzniklo v roce 1997. Jeho hlavním posláním je nabízet komplexní pomoc obětem domácího násilí a rozšiřovat informace o dané problematice mezi veřejnost. Provozuje Psychosociální centrum Acorus, které je zaměřeno na přímou pomoc ženám a dětem, které se staly oběťmi domácího násilí. Toto centrum nabízí včasnou sociálně právní, právní, psychoterapeutickou, socioterapeutickou a pedagogickou pomoc. Systém

pomocí obsahuje telefonickou krizovou linku, krizová lůžka na dobu maximálně 5 dní, ambulantní poradenství, pobytový program na půl roku a následnou pomoc po odchodu ze zařízení.

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ

adresa: Slovinská 41, 612 00 Brno – Královo Pole

telefon: 541 218 122

e-mail: bkb.brno@seznam.cz

webová stránka: www.bkb.cz

Bílý kruh bezpečí je občanské sdružení s působností po celé České republice. Je dostupná prostřednictvím devíti pracovišť (šest regionálních poraden, DONA centrum, DONA linka a Centrála organizace). Zaměřuje se na pomoc obětem trestných činů a na prevenci kriminality. Poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc včetně morální a emocionální podpory. Ve velmi závažných případech spojených s násilným trestným činem nabízí doprovod obětí, případně pozůstalých k soudu, návštěvu v nemocnici, výjimečně i v bydlišti. Pomoc je dosažitelná obětem i svědkům všech druhů trestných činů bez ohledu na jejich věk, pohlaví, národnost i státní příslušnost. Každý druhý klient BKB je obětí násilí páchaného blízkou osobou. Z tohoto důvodu sdružení od roku 1994 uskutečňuje projekty zaměřené na problematiku domácího násilí.

KRIZOVÉ CENTRUM RIAPS

adresa: Chelčického 39, 130 00 Praha 3 – Žižkov

telefon: 222 586 768, 222 582 151 – lůžkové oddělení, Nonstop linka důvěry 222 580 697

e-mail: riaps@mcssp.cz

webová stránka: www.mcssp.cz/riaps.php

Krizové centrum RIAPS nabízí služby komplexní péče o člověka v obtížných životních situacích, které ohrožují jeho psychické zdraví, akutní konzultace s psychiatrem nebo

psychologem 24 hodin denně, krátkodobou podpůrnou psychoterapii – doprovázení klienta směřující ke stabilizaci jeho stavu, krátkodobý pobyt na lůžkovém oddělení k překlenutí krizového období. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří se ocitnou v obtížných životních situacích.

LIGA LIDSKÝCH PRÁV

adresa: Na Rybníčku 16, 120 00 Praha 2

telefon: 545 245 996, krizová linka 737 834 345

e-mail: zenavtisni@llp.cz

webová stránka: www.llp.cz/zenavtisni/index.html.

Program pro oběti domácího násilí Ligy lidských práv poskytuje komplexní přímou pomoc obětem domácího násilí a doplňkově i právní a psychologickou pomoc obětem znásilnění a sexuálního zneužívání. Dále provozuje i poradenskou telefonní linku, poradenství se uskutečňuje i formou internetového poradenství. Program svými službami působí zejména ve městě Brně a regionu Jihomoravského kraje. Pracovnice poradny se podílí na nejrozličnějších vzdělávacích aktivitách zaměřených na odbornou veřejnost (Policie ČR, zdravotnický personál atd.) i na širší veřejnost. Součástí osvěty jsou i informační kampaně.

MAGDALENIUM

adresa: utajená, P.O.B. 113, 657 13 Brno

telefon: Non stop linka 776 718 459

e-mail: magdalenium2@volny.cz

webová stránka: www.magdalenium.cz

MAGDALENIUM vzniklo v roce 1997 jako reakce na potřebu azylového bydlení pro klientky terénních sociálních pracovníků a zdravotníků v oblasti prevence kriminality, drogových závislostí, dermatologických onemocnění aj. Toto občanské sdružení je

provozovatelem Zařízení s krizovými lůžky, které se zaměřuje na poskytování pomoci obětem obchodování se ženami a domácího násilí. Toto zařízení poskytuje svým klientkám krizové lůžko s dostatečným časovým prostorem potřebným pro vyrovnání se s jejich obtížnou životní situací, možnost využití komplexních poradenských služeb právních, sociálních a psychologických a podpůrnou pomoc při zpětné integraci klientek do společnosti. MAGDALENIUM spolupracuje s o.s. Ženy bez násilí, o.s. Rozkoš bez rizika, Soukromou psychologickou poradnou pro děti, mládež a rodinu, Poradnou pro ženy v tísní při sdružení EPS, příslušnými státními i nestátními organizacemi.

ELEKTRA

adresa: Michnova 1622, 149 00 Praha 4

telefon: 272 911 110, krizová telefonní linka 283 872 410

e-mail: elektra@brailnet.cz

webová stránka: <http://www.centrumelektra.cz>

Elektra je nestátní neziskovou organizací, která vznikla z iniciativy klientek a terapeutek v roce 1995 na pomoc ženám, obětem sexuálního násilí v dětství a ženám znásilněným. Smyslem činnosti Sdružení je poskytování krizové intervence obětem všech typů sexuálního násilí, terapeutická pomoc ženám, které byly v dětství sexuálně zneužívány a ženám znásilněným, poskytování podpůrné terapie rodinným příslušníkům, partnerům a partnerkám obětí sexuálního násilí, poskytování odborných konzultací a stáží, pořádání přednášek, krátkodobých výcviků, seminářů a kurzů pro laickou i odbornou veřejnost, publikační činnost k problematice sexuálního násilí, spolupráce s masmédií, otevřené informování a osvěta o problematice sexuálního násilí a jeho dopadů na život sexuálně zneužívaných žen a jejich dětí, návrhy legislativních úprav týkajících se problematiky sexuálního násilí, především sexuálního násilí v rodině mezinárodní spolupráce.

PROFEM

adresa: Plzeňská 66, 150 00 Praha 5

telefon: 224 917 224, Linka právní pomoci - každou středu 18.30-20.30 hod. 224 910 744

e-mail: info@profem.cz

webová stránka: <http://www.profem.cz>

Posláním profem o.p.s., konzultačního střediska pro ženské projekty, byla v minulosti podpora ženských organizací, center a skupin při vytváření vlastních organizačních struktur, při hledání finančních zdrojů a při získávání kontaktů se zahraničními organizacemi podobného zaměření. Naši pozornost si přitom zaslouhovaly ty ženské skupiny a organizace, které pracovaly a pracují v sociálních oblastech – např. prevence násilí na ženách a dětech. Posláním profemu se v průběhu let stala stále více i podpora žen formou vlastních projektů v těch oblastech, kde stále dochází k diskriminaci žen a porušování jejich lidských práv – zde především v oblasti násilí na ženách. Ze základního poslání vyplývají konkrétní cíle jako vydávat poradenské a informační publikace pro ženy v oblastech, ve kterých jsou stále ještě diskriminovány, za stejným účelem pořádat konference, workshopy a školení, realizovat přímé poradenství a podporu žen - obětí násilí, upozorňovat společnost na problematické oblasti, ve kterých jsou ženy diskriminovány a dokonce ohrožovány, a to formou veřejných prohlášení, politického lobbyingu u zákonodárných institucí a politického zastoupení, za stejným účelem pracovat i s veřejnými médii, aktivně spolupracovat s jinými (nejen) ženskými organizacemi z Čech a ze zahraničí.